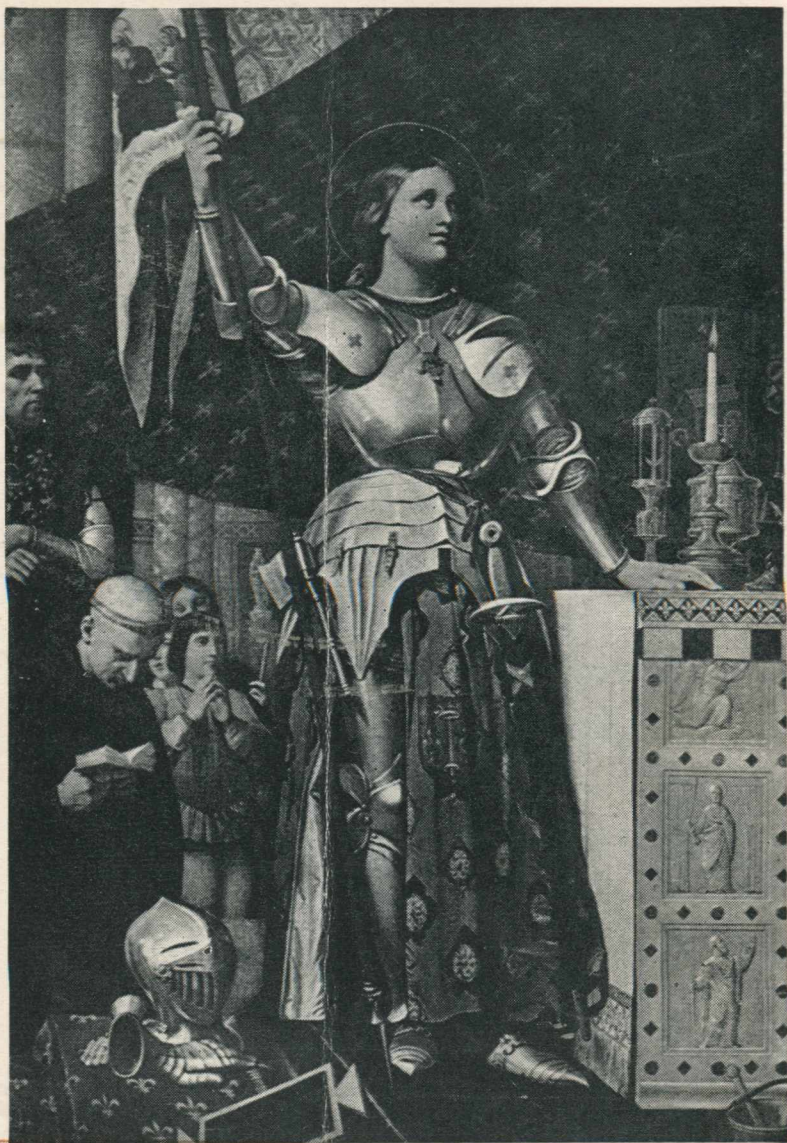

Laiskai
LIETUVIAMS

1954 BIRŽELIS (JUNE) VOL. V, NO. 6

T U R I N Y S

BIRŽELIO 14-toji (eil.) — D. Mickutė-Mitkienė	161
MALONĖS PILNOJI (VI) — A. Liuima, S. J.	162
ORLEANO MERGELĖ — Jurgis Strazdas	165
LIET. TAUTOS DVASIOS BEIEŠKANT — Kun. V. Bagdanavičius, M.I.C.	167
SEKSUALINIS VAIKŲ AUKLĖJIMAS — Elzė Diminskienė	172
KŪNINIS VAIKO VYSTYMASIS — Alg. Suomis	175
MANO TĖVAS — I. V. K.	177
TU IR AŠ — J. Beleckas, S. J.	179
AR JIE VISI VIENODI? — J. Vaišnys, S. J.	182
BLOGAS ŽMOGUS — AUKLĖTOJAS? — Redaktorius	186
APIE IŠPAŽINTĮ — Redaktorius	187
FAKTAI IR IDEJOS — J. Vaišnys, S. J.	189
IŠ FILMŲ PASAULIO — R. ir Z.	191

Viršelyje: Orleano Mergelė (J. A. Ingres)

DIENRAŠTIS MĖNESIUI NEMOKAMAI!

Dienraštis "Draugas," švęsdamas 40 m. sukaktį nuo įsikūrimo Čikagoje, nori naujiems skaitytojams padaryti auką — siuntinėti dienraštį mėnesį laiko nemokamai visiems, kurie tik atsiųs adresą. Jeigu jūs "Draugą" jau skaitote, atsiųskite adresus savo pažįstamų, kurie dar jo neskaito, ir jie visą mėnesį gaus dienraštį be jokio išipareigojimo. Adresas: Draugas, 2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Ill.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiūčio dvimėnesinį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Ill. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

D. Mickutė-Mitkienė**BIRŽELIO 14-toji**

O kas ten paskutiniam, varomam į tremtį,
Palydint pamojuos, jei tuščias liko namas,
Langai be žiburių — kur žvilgsniui atsiremti?
Jau niekas neižiebs lemputės čia sutemus...

Tik vienišas, gal būt, stovės prie kelio uosis,
Ir liudys, kad kadais žydėjo čia sodyba...
O, tėviške, kam tu šiandieną pasiguosi,
Ir kas prieis kančios tavosios ribą?

Prieš tai kuo mums buvai, birželi?
Dainom ir vėliavom mūs miestų gatvės tvino.
Žaliavo Lietuva, kaip rugio varpos žalios,
Žydėjo Lietuva, kaip melsvas žiedas lino.

Bet žvelgė iš rytų kaimyno godžios akys —
Ir kylančios šalies laukais, keliais, alėjom,
Nusitiesė kančios, mirties ir kraujo takas...
Ir kas juos besurinks, kur tuo taku išėjo?

Ir todėl ši diena, tokia liūdna mums tapus,
Teuždega visus vienu didžiuoju ryžtu:
Už Lietuvą, šiaurės lelijos žiedą kvapų,
Aukotis ir kovot, kad laisvės dienos grįžtų!

MALONĖS PILNOJI

VI

Atvirais žodžiais Šventajame Rašte nieko nėra pasakyta apie Marijos Dangun Ėmimą. Tačiau Bažnyčios Tėvai jau nuo 4 šimtmečio, pradedant šventuoju Epifanu, nuolat kreipėsi į Šventąjį Raštą, ieškodami jame šviesos šitos tiesos įrodymui. Vėlesniais laikais jais pasekė ir teologai. Visi jie stengėsi, jei jau ne tiesiai įrodyti, tai bent pavaizduoti Jos Dangun Ėmimą bibliniais tekstais. Vieni tų mėginimų yra labiau vykę, kiti mažiau, pagaliau treti visiškai įtikimi ir po dogmos paskelbimo, juos suminėjus dogmos paskelbimo dokumente, visiškai tikri.

Nekartą buvo remtasi, pavyzdžiui, tiktai negendamos palyginimais ir simboliais. Taip Jos Dangun Ėmimas buvo išvedamas iš biblinių tekstų, kalbančių apie žemiškąjį rojų (Genėzės 2 skyrelis), apie degantį ir nesudegantį krūmą (Exodo 3 skyrelis), apie sandaros skrynį (Exodo 37 skyrelis ir dažnai po to) ir kitais panašiais tekstais.

Kiti, pasinaudodami tiktai pritaikomąja Šventojo Rašto prasme, tai yra, neatsižvelgdami, kad Šventojo Rašto kurio nors teksto tikroji prasmė yra visiškai kitokia, pasitenkino tiktai išoriniu panašumu, kitaip sakant, ne iš Šventojo Rašto teksto išskaitė tenai išreikštą tiesą, bet į turimą Šventojo Rašto formą, literatūrinę išraišką stengėsi išprausti savo pačių nuomonę bei įsitikinimą ir taip jiems suteikti daugiau autoriteto. Tokie tekstai dažnai suminėti yra iš Psalmių ir iš Giesmių Giesmės. Štai keletas pavyzdžių: "Tavo dešinėje stovi karalienė, papuošta auksu iš Opyro" (Psalmė

44, 10; pagal J. E. arkivyskupo Skvirecko vertimą); "Kelkis, Viešpatie, į savo poilsio vietą, tu ir tavo didybės skrynja" (Psalmė 131, 8, ten pat); "Tu nepaliksi mano sielos mirusių buveinėje, neleisi savo šventajam matyti sugedimo" (Psalmė 15, 10, te pat). Gausiai užtinkama tekstų ir iš Giesmių Giesmės: "Kelkis, mano mylimoji, pasiskubink, balandėle mano, gražioji mano, ir ateik" (Giesmių Giesmė 2, 10; laisvas vertimas, neturint J. E. arkivyskupo Skvirecko paruošto teksto); "Kas yra toji, kuri žengia per tyrus, kaip brangiųjų smilkalų debesėlis?" (Giesmių Giesmė 3, 6); "Ateik, mano sužadėtine, ateik nuo Libano, būsi apvainikuota" (Giesmių Giesmė 4, 8); "Kas yra toji, kuri žengia, kaip patekanti aušra, graži, kaip mėnulis, parinkta, kaip saulė, didinga, kaip mūšiui paruošta kariuomenė" (Giesmių Giesmė 6, 9). "Savo šventovės ir savo kojų vietą išaukštinsiu (Izaijo 60, 13). Tokių tekstų yra ir daugiau. Literatinė, tai yra tikroji jų prasmė liečia patį Kristų arba Jo Bažnyčią. Šitie gražūs pavaizdavimai yra panaudoti suteikimui biblinio atspalvio ir Dangun Ėmimo tiesai. Tai nėra doktrinalinis pagrindimas tiesos, o vien tik pamaldžios mintys. Tačiau jau ir su šiais tekstais yra kažkas daugiau. Nors jie nieko tiesioginio nepasako Dangun Ėmimo tiesos reikalu, bet teisingai jau pripažįsta net kai kurie nekatalikai, kad Bažnyčios Tėvai, parinkdami šituos tekstus, vadovavosi viena mintimi, būtent, kad Marijos Dangun Ėmimas yra tiktai dalis visuotiniojo padavimo, paveldėto iš protėvių. Visus šituos tekstus

daugiau ar mažiau sumini dogmos paskelbimo dokumentas, nupasakodamas šitos tiesos istoriją, jos brenimą amžių bėgyje.

Bet yra daugiau ir žymiai svarbesnių tekstų ir dažniau praėjusiais amžiais panaudotų Dangun Ėmimo tiesai pagrįsti. Jų yra keturi, arba tiksliau keturios tekstų grupės, nes teksto prasmė labiau išryškėja, jeigu imama, kaip sako, pilnoji prasmė, ne tik pats vienas koks nors atskiras tekstas aiškinamas tikrai savo raidinėje prasmėje, bet kai pražengiama šitie raidės, filologijos bei istoriškumo saitai ir į tekstą žiūrima padavimo ir viso Šventojo Rašto šviesoje, tada, taip sakant, pro raidę įžvelgiama giliau į apreiškimo dvasinį turinį. Pirmas toks tekstas, panaudotas pirmą kartą švento Epifano 4 šimtmeityje, yra iš švento Jono Apreiškimo: "Danguje pasirodė didelis ženklas: Saule apjuosta moteriškė, mėnulis po jos kojomis, ir ant galvos dvylikos žvaigždžių vainikas... Moteriškei buvo duota du dideliu erelio sparnu, kad skristų į tyrus, į savo vietą" (Apreiškimas 12 skyrelis).

Antras nepalyginamai didesnės reikšmės tekstas yra iš Senojo Testamento: "Neprietelystę padarysiu tarp tavęs (žalčio) ir moteriškės, tarp tavo sėklos ir jos sėklos; ji sutrins tau galvą" (Genezės 3, 15). Tai yra mesijanistinis pažadėjimas, duotas pirmiesiems tėvams po nuodėmės, juos išvarant iš rojaus. Šiame pažadėjime žalčiu simbolizuojama piktoji dvasia, sugundžiusi rojuje Ievą. Toliau eina kalba apie moteriškę, apie pergalę. Tai Išganytojas ir Jo Motina Marija, kurie abu kartu turi laimėti, sutrempdami nelemtąją žmonijos priešą. Seno padavimo palikimu Marija prijungiama prie Kristaus šitame Jo išganomajame darbe, Ji padaroma Jo

talkininkė ir padėjėja, dalyvaujanti Jo pergalėje pilnu saiku, kaip Ieva buvo dalyvavusi puolime.

Trečioji tekstų grupė iš Šventojo Povilo laiškų, nors yra bendro pobūdžio, bet labai išryškina paskutinį Genezės tekstą, atveria tikrąją jo prasmę Marijos Dangun Ėmimo tiesos atžvilgiu. Čia priklauso laiško Romėnams 5-6 skyreliai, kuriuose plačiai kalbama apie išlaisvinimą per Kristaus mirtį ir prisikėlimą visos žmonijos iš nuodėmės ir jos pasekmės — mirties. Pagrindinę mintį sutraukia vienas jo sakiny: "Nuodėmės alga — mirtis. Dievo gi dovana — amžinasis gyvenimas mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje" (Romėnams 6, 23). Čia priklauso tekstai ir iš laiškų Galatams, Efeziečiams, Korintiečiams. Per ilgi jie, visų neįmanoma nurašyti, bet štai keli sakiniai iš laiško Korintiečiams: "Paskučiausioji neprietelė bus sunaikinta mirtis" (1 Korintiečiams 15, 26). "Mirtis praryta pergalės. Mirtie, kur tavo pergalė? Mirtie, kur tavo akstinas? Mirties akstinas yra nuodėmė, o nuodėmės stiprybė yra įstatymas. Bet dėkui Dievui, kurs mums davė pergalę per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų (1 Korintiečiams 15, 54-57). Dar pridedama ir vienas tekstas iš laiško Žydams: "O kadangi vaikai turi bendrą kūną ir kraują, ir jis taip pat pasidarė jų dalyvis, kad mirtimi sugriautų tą, kurs turėjo mirties valdžią, tai yra, velnią, ir išlaisvintų tuos, kurie mirties baimė buvo laikomi visą gyvenimą vergystėje" (Žydams 2, 14-15). Taigi, vis tos pačios su nauju tikrai ryškumu ir stiprumu pasikartoja pas šventą Povilą pergalės mintys. Genezės tekstas mums parodė Mariją, susietą kovoje su Kristumi, o šita tekstų grupė tiksliai nusako, kokia buvo toji Kristaus pergalė. Iš to sujungimo Jos

su Kristumi aiškėja ir Marijos pergalė. Ir iš tikro, iš dogmos jau žinome, kad per Nekaltą Prasidėjimą Jos visuotinė ir pilnutinė pergalė buvo įvykdyta nuodėmės atžvilgiu. Iš šitų tekstų išeina, kad Jos pergalė turėtų būti lygiai ir ant mirties, kaip nuodėmės pasekmės. Šitoji Jos pergalė ant mirties nebūtų pilna, jeigu Jos kūnas būtų buvęs paliktas mirties sątuose sugedimui. O pilnos pergalės reikalauja Jos sugretinimas ir sujungimas su Kristumi kovoje prieš nuodėmę ir mirtį, kaip tai nurodoma pažadėjime duotame rojuje. Išeina, kad Ji drauge kovojus su Kristumi ir drauge laimėjusi kovą prieš nuodėmę per Nekaltą Prasidėjimą laimėjo ir prieš mirtį per Ėmimą į Dangų ir išaukštinimą palaimoje.

Pagaliau yra dar vienas labai svarbus tekstas, tai Apreiškimo metu angelo ištartieji pasveikinimo žodžiai: "Sveika, malonės pilnoji, Viešpats su tavimi; pagirta tu tarp moterų" (Luko 1, 28). Ne tik Apreiškimo scena, bet ir Aplankymo, reikia imti drauge, kaip tai rodo naujosios dogmos Mišių evangelija, kur įtraukta ir Magnificat. Šitas tekstas apie Marijos malonių pilnumą Bažnyčios Tėvų nuo pirmųjų amžių buvo panaudojamas Marijos garbingumui iškelti ir Jos privilegijoms apginti. Kai tik atsirado Marijos Dangun Ėmimo idėja, greit ji buvo grindžiama ir siejama su Jos malonių pilnumu. Tai vienas iš pagrindinių pradų, apvaldančių ir vedančių pirmyn Jos Dangun Ėmimo tiesą. Istorijos bėgyje nuolatos nurodomas Marijos malonių pilnumas, Jos palaimos prakilnumas. Taip, pavyzdžiui, gana anksti, antrojo 12 šimtmečio pusėje, popiežius Aleksandras III, rašydamas Ikonos sultonui, kaip tik išdėsto Marijos malonių pilnumą ir tuo pilnumu jis ne tik grindžia visas Jos

privilegijas, bet išveda ir Jos Dangun Ėmimą ir atbaigimą palaimoje tuo jau po žemiškojo gyvenimo pabaigos. Kitaip Ji, sako, nebūtų malonės pilnoji, jeigu Jai trūktų vieno svarbaus dalyko, palaimos jau dabar permaintytame ir išaukštintame kūne dangaus garbėje. Ir dar įdomu, jis pabrėžia: tiesa mums pasakyta ne angelo, bet paties Dievo, angelo žodžiais, tuo nurodydamas tikrąjį dieviškojo apreiškimo kilmę, tiesos patarimą Dievo autoritetu.

Bet ir antroji angeliškojo pasveikinimo dalis, gal net labiau už pirmąją, reikalauja ir išreiškia Jos Dangun Ėmimą, būtent: Pagirta tu tarp moterų. Pasmerkimas — prakeikimas ir pagyrimas — pagarbinimas (maledictio et benedictio) yra du nesuderinami dalykai. Žinome, kad gimtoji nuodėmė užtraukė visai žmonijai prakeikimą. Trečiasis, pagal šventą Tomą Akvinietį, iš tų visuotinių prakeikimų, skirtų vyrams ir moterims, yra mirtis: pavirsi į dulkes. Marija gi, būdama visiškai laisva nuo bet kurios nuodėmės ir netobulumo, buvo visiškai laisva ir nuo šito prakeikimo, paliuosuota nuo virtimo dulkėmis per Ėmimą į Dangų. Tiktai prileidus Dangun Ėmimą, Jos palaiminimas yra pilnutinis. Šitas palaiminimas reikalauja, kad Ji būtų buvusi apsaugota nuo gedimo savo kūne ir pavirtimo dulkėmis. Šitoji tiesa po paskelbimo Jos Nekalto Prasidėjimo dar labiau paaiškėjo. Taip vienos tiesos išryškina kitas.

Nors nėra reikalo, kad paskelbta dogma būtų ir šventajame Rašte išreikšta, nes pakanka gyvenamojo Bažnyčios padavimo. Tačiau, kaip matėme, ypatingai du tekstai: pažadėjimas Išganytojo rojuje ir Angelo pasveikinimas, nagrinėjami kitų Šventojo Rašto tekstų ir padavimo

šviesoje, parodo įjungtą į kitas tikėjimo tiesas ir Marijos Dangun Ėmimą, kaip paties Dievo apreikimą. Jeigu, žiūrint tikrai prigimtinio protu, nepakaktų šitų duomenų visiškam

tikrumui, Bažnyčios neklaidingas Aukščiausias Mokomasis Autoritetas autentiškai išsprendė dalyką, paskelbdamas šitą dogmą.

A. Liuima, S. J.

Orleano mergelė

Jeanne d'Arc, Prancūzijos šventoji ir tautinė karžygė, vadinama Orleano Mergele, gimė 1412 m. Lotaringijos ūkininkų šeimoje. Joana nemokėjo nei skaityti nei rašyti, bet buvo labai pamaldi mergaitė ir naginga siuvėja. Uoliai tėvui gelbėjo, prižiūrėdama gyvulių kaimes. Jau nuo pat mažens ji gerai pažino vargus, slėgusius jos gimtinę.

Būdama 12 metų amžiaus, sako, ji girdėjusi Dievo balsą ir nusprendusi likti šventai gyvenančia mergaite. Po to ji dar keletą kartų turėjusi vizijų. Jai pasirodė įvairūs šventieji sakė, kad ji turinti išgelbėti kraštą nuo užkariautojų anglų, užėmusių didelę Prancūzijos dalį, ir vainikuoti Reimso katedroje sosto įpėdinį Karolį VII tikruoju Prancūzijos karaliumi.

Tėvams ir draugams toks Joanos tvirtinimas atrodė didžiausia nesąmonė. Tėvas net pareiškė, kad verčiau ją paskandins, negu leis užsiiminėti taip keistomis mintimis. Bet niekas negalėjo sutrukdyti siekti jai užsibrėžto tikslo. Būdama 16 metų, Joana apsilanko pas karo komendantą Robertą ir reikalauja duoti jai palydovų į sosto įpėdinio pilį. Robertas, paprastas, šiurkštus karys, netikėjo jos pasakojimu apie dievišką misiją, liepė liautis būti kvailute ir vykti namo. Bet Joana nenusileido. Robertas įvykdė jos reikalavimą. Apsivilkusi vyriškais drabužiais Joana su šešiais

palydovais išvyko į sosto įpėdinio pilį.

Pilyje ji susitiko su sosto įpėdiniu Karoliu VII ir tam tikru ženkle, kuris tik jam vienam buvo parodytas, ji išblaškė jo abejojimus dėl savo dieviškos misijos. Karolis sutiko jai duoti kariuomenės, bet pirma norėjo, kad ji būtų teologų iškvesta. Teologai Joaną išklausinėjo ir pripažino, kad ji nėra eretikė. Tada Karolis jai davė 4000 vyrų kariuomenę. Joana, apsirengusi baltais šarvais, laikydama kardą su penkiais kryžiais, atvyko su savo kariuomene prie Orleano ir prisijungė prie miesto įgulos.

Nuolatinių anglų laimėjimų prancūzai tiek buvo įbauginti, kad dviejų šimtų anglų pakakdavo sukelti siaubą tarp tūkstančio prancūzų. Joana juos visiškai pakeitė. Įsitikinę jos dieviška misija ir paveikti jos ikvepiančios asmenybės, jie tapo kitais žmonėmis. Išsiveržę iš miesto, jie pradėjo pulti anglų įsitvirtintus bokštus. Po savaitės sėkmingų kovų jie paėmė svarbiausią anglų laikomą bokštą Tourelles. Tai buvo didžiausias Joanos laimėjimas. Šis bokštas atrodė nepaimamas, bet Joana savo drąsa paskatino kareivius tokiems žygiams, kurie prieš dešimtį dienų būtų atrodę visai neįtikėtini.

Strėlei pervėrus petį, Joana krito ant žemės. Atrodė, kad jau visas

baigta, bet ji, apsirišusi žaizdą, iš naujo vedė vyrus puoliman. Orleans buvo išgelbėtas. Laimėjimo išpūdis buvo nepaprastai didelis. Dabar atėjo eilė anglų kariuomenei pakriksti. Netrukus Joana dar paėmė kelis miestus, nugalėdama anglus. Ji jau-tė, kad jau atėjo valanda vesti sosto įpėdinį į Reimsą, kur, pagal devynių šimtų metų papročius, jis bus vainikuotas Prancūzijos karaliumi. Beveik nesutikusi jokio pasipriešinimo, ji iškilmingai pervedė Karolį per Burgundiją ir atvyko į Reimsą, kur arkivyskupas uždėjo jam ant galvos karališką vainiką. Vainikavimo metu Joana klūpėjo šalia karaliaus.

Tai buvo Joanos laimėjimų viršūnė. Jos misija jau buvo įvykdyta. Dabar, visiškai be jos kaltės, prasidėjo pralaimėjimai ir nepasisekimai. Ji ragino karalių pulti Paryžių ir išstumti anglus iš Prancūzijos, bet karalius vis negalėjo apsispręsti. Jis vedė su anglais derybas, bet be jokio pasisekimo. Pagaliau buvo leista Joana pulti Paryžių. Kadangi karalius, bijodamas ižėisti Burgundiją, nedavė Joana pakankamai kariuomenės, tai ir puolimas nepasisekė. Joana buvo sužeista.

Karalius Joaną ir jos šeimą pakėlė į bajorus, jos kaimui panaikino mokesčius, bet nedavė to, ko ji labiausiai troško — kariuomenės užbaigti Prancūzijos išvadavimui. Joana nerimavo, nieko neveikdama. Išgirdusi, kad anglai ir burgundai žygiuoja prieš prancūzus, ji skubėjo saviškiams padėti. Puolimo metu burgundai ją paėmė į nelaisvę ir atidavė anglams, kurie jau anksčiau sakė ją sudeginsią, kai tik ji pakliūsianti jiems į rankas.

Anglai nenorėjo Joanos žudyti be teismo, kad tokiu būdu po jos mirties dar labiau nepadidintų jos garbės

žmonių akyse, kurie jau dabar ją laikė šventąja. Anglai norėjo, kad bažnytinio sprendimu būtų nuplėsta jos garbė, kad ji būtų bažnytinio teismo pasmerkta, kaip eretikė. Ji buvo atiduota bažnytiniam tribunolui, kurį sudarė keturiasdešimt labai rūpestingai parinktų teologų, vadovaujant amžinam Joanos priešiui, anglų įrankiui, vysk. Cauchon. Ją kaltino eretizija ir raganavimu. Reikia pastebėti, kad nuo to laiko, kai ją suėmė, iki sudeginimo praėjo ištisi metai, bet karalius per tuos metus nė piršto nepajudino, kad ją išgelbėtų. Teismas buvo pasibaisėtinas, pilnas melo ir tiesos iškraipymų. Iš pradžių viešai, o paskui kalėjime ją kuo žiauriausiai tardė, primesdami daugybę kalčių. Ji buvo kaltinama, kad jos vizijos būvusios velniškos, kad jos pranašystės netikros, kad ji gėdinasi savo lyties, dėvėdama vyriškus drabužius, ir kad ji mano turinti teisę kreiptis į Dievą, aplenkdamą Bažnyčios galvas. Kai vienas teisėjas pareiškė, jog jos byla esanti nelegali, jis tuoj buvo pašalintas iš teismo sąstato. Į Joanos reikalavimus leisti jai kreiptis į popiežių nebuvo atkreipta dėmesio.

Bylos metu Joana buvo labai rami ir vykusiai atsikirsdavo teisėjams. Vienam teisėjui, blogai kalbėjusiam prancūziškai, užklausus Joaną, kokia kalba į ją kreipėsi šv. Margarita, ji ramiai atsakė: "Geresne prancūzų kalba negu jūsų." Į nuolat kartojamą kaltinimą, kad ji esanti nekukli, nes dėvinti vyriškus drabužius, Joana atsakė, kad, ištvirkusiems anglų kariaus ją saugojant, taip rėdytis esą išmintingiausia.

Nuolat kankinama, ji palūžo ir atšaukė savo "klaidas". Tada ją pasmerkė kalėti iki gyvos galvos. Anglai labai pyko, kad Cauchon jos nepasmerkė mirti, bet Cauchon atsakė,

kad dar ne viskas baigta. Tikrai jo klastos dar nebuvo pasibaigusios. Joana turėjo pasižadėti niekadęs nedėvėti vyriškų drabužių, bet kalėjimo sargai jai kitokių drabužių nedavė tik vyriškus. Tada ją paskelbė atkritusia eretike ir pasmerkė sudeginti ant laužo.

Joanos mirties scena įvyko 1431 m. gegužės mėn. 30 d. Rouen miesto turgavietės aikštėje. Kai ji buvo atvesta prie laužo, paprašė kryžiaus, bet niekas jo neturėjo. Tada vienas sumanus kareivis padavė jai dvi surištas lazdeles. Netrukus iš kaimyninės bažnyčios buvo atneštas tikras kryžius ir laikomas prieš ją, degančią ant laužo. Ji mirė, bučiuodama kryžių ir ištardama Jėzaus vardą.

Karoliui VII ir Joanos šeimai prašant, popiežius paskyrė specialią komisiją, kuri atnaujino Joanos bylą, panaikino buvusį teismo sprendimą, apgynė jos garbę. Popiežius Pijus X ją paskelbė palaimintąja, o Benediktas XV — šventąja (1920 m.). Taip pat ji buvo paskelbta antrąja Prancūzijos globėja. Jos šventė yra švenčiama gegužės 30 dieną.

Joana yra gražus pavyzdys ir mūsų mergaitėms. Dabar mūsų tėvynė yra dar liūdnesnėje padėtyje, negu anų laikų Prancūzija. Norint likti lietuviams ir išlaikyti savo tėvynės meilę, kalbą, tradicijas, kartais gali prireikti panašaus didvyriškumo, kurį parodė jaunoji Orleano Mergelė.

Jurgis Strazdas

Lietuvių tautos dvasios beieškant

Eininiai Aisčių dvasios bruožai

Norint pastebėti dorinius lietuvių tautos linkimus ir pavojus, gera yra patyrinti jos dvasinius linkimus apskritai. Šiuos linkimus galima pastebėti iš didžiųjų etninių faktų, iš tautos istorijos ir atskirų asmenų dvasinių darbų.

Vienas iš didžiausių etninių faktų lietuvių tautos etnologijoje yra jos kalbos senumas. Šis faktas jau yra pakankamai pagrįstas kalbos moksluose, tačiau iš jo dar nėra padarytos nei istorinės nei filosofinės išvados. Mes šiandien jau esame tikri, kad lietuvių kalba savo formomis yra senesnė už sanskritą. Tai yra kalbinis faktas. Iš to galima išvesti istorinį faktą, kad maždaug prieš 4 ar 5 tūkstančius metų buvo žmonių, kurie ta kalba kalbėjo. Senos kalbos išli-

kimo negalima aiškinti koku nors šoliu ar supuolimu. Senos lietuvių kalbos formos liudija, kad, nepaisant visų pasikeitimų, kuriuos ši kalba pergyveno, ji tų pasikeitimų yra pergyvenusi mažiau negu kuri kita gyva kalba. Kalbos tolydumas labai įtikinamai liudija ir apie tautos tolydumą.

Iš aisčių kalbos gyvumo ir jos senumo fakto, paimto ne teoriškai, bet kartu su gyva tauta, kyla ir filosofinė problema. Ją galima pradžioje šitaip formuluoti: kas buvo tas veiksnys, kuris padarė, kad viena tauta ar keletas tautų, viena iš kitos besivystančių, nekeitė savo kalbos, bet liko prisirišusi prie senų formų? Atsakymų į šį klausimą gali būti labai daug. Nė nesvarstysime tų atsakymų, kurie norės šį faktą išaiškinti įvairių išorinių aplinkybių ar supuo-

A. Gulbinsko nuotr.

Tėvas primena sūnui Lietuvos praeitį spaudos parodoje Cikagoje.

limų keliu. Tai yra perdaug pigūs materialistiški atsakymai, kurie klausimo neišsprendžia, tik jį nukelia į kitus nežinomuosius. Jie mums yra nepriimtini ir dėl to, kad jie kyla iš tokios galvosenos, kur į žmogaus dvasią žiūrima tik kaip į aplinkybių padarą.

Kai kas gali sakyti, kad tautos jautrumas grožiui, besireiškiančiam turtingose kalbos formose, paskatino ją pasilikti prie senų formų ir nemaišyti su naujomis. Šis atsakymas gal yra nepilnas. Jeigu tauta pasiliko prie senų kalbos formų, vengdama ne tik ko nors į jas primaišyti, bet ir jas suprastinti, tai liudija jos jautrumą išorinėms formoms. Tauta tūkstantmečiais keitė savo gyvenamąją vietą, keitė pažiūras ir papročius, keitė net religiją, bet pasiliko prie

kalbos formų. Ar iš to negalima padaryti išvados, kad ta tauta turi palinkimą labai vertinti išorinės formos dalykus? Gal būt, kad tai yra labai stipraus tautos reagavimo į išorinius dalykus pasekmė. Jeigu čia yra jausmingumas, tai tas jausmingumas ne visai paprastas. Paprastam jausmingumui yra būdinga keistis. Tuo tarpu ši tauta išorinės formos dalykus vertina taip didžiai, kad, pati besikeisdama, jų nekeičia. Ji suteikia jiems esminio dalyko bruožų. Ji juos gina. Ir jei negali apginti, ji visai juos praranda, bet nedaro iš jų jokios maišaties nei sintezės. Mes šiaandien esame beveik tikri, kad Mindaugo laikais dideli plotai į rytus ir į pietus buvo apgyventi žmonių, kalbančių lietuviškai, o dabar ten toji kalba yra visiškai išnykusi.

Sintetinio sugebėjimo trūkumas

Aisčių kalbos senumo fakte, šalia didelio branginimo išorinių dalykų, yra žymus tautos nesugebėjimas daryti sintezės. Ji greičiau suabsoliutins išorinę formą negu, derindama su kita, kaip nors jos atsisakys. Čia yra labai iškalbingas faktas, kad Lietuva paskutinė iš visų Europos tautų priėmė krikščionybę. Negalima į šį faktą žiūrėti vien politiškai ir aplinkybiškai, nes toks požiūris negali visko išaiškinti. Jeigu lietuviai su tokiu atkaklumu gynė savo senąją religiją, matyti, kad jie nebuvo labai imlūs tam, pagrinde labai vertingam, krikščioniškam turiniui, kuris, nors ir nevykusiomis formomis, buvo jiems teikiamas.

Šis faktas liudija didelį lietuvių jautrumą išorinei formai. Viena, jie per daug skaudžiai pajuto tos formos negerumus, kuriuos jie matė krikščionijoje ir pro kuriuos negalėjo įžvelgti jos esminio turinio. Antra, jie taip brangino savo religines formas, kad pro jas nematė savo religijos išorinio menkumo. Ir šiuo atveju jie atsistojo prieš problemą savo rasei būdingu būdu: arba žūti, arba savo išorinę formą išlaikyti. Pilėnų Margio likimas yra labai prasmingas aisčių tautų galvosėnai. Sintetinis sprendimas jam tada į galvą neatėjo, nes jis buvo svetimas tautos galvosėnai. Būti kartą, nugalėtu jam atrodė tas pat, kaip amžinai vergauti. Jis nepastebėjo, kad ir nugalėtas žmogus ne viską praranda. Jeigu į pagonybę žiūrėsime, kaip į kokio vieno dalinio gėrio suabsoliutinimą, tai labai yra nuoseklu, kad ta tauta, kuri yra išlaikiusi seniausių kalbą, ilgiausiai laikėsi pagonybės, kaip savo religinės formos.

Šiai savo dvasiai lietuvių tauta, atrodo, buvo neišstikima, tik susidė-

dama unijon su Lenkija. Tačiau taip atrodo, tik paviršutiniškai žiūrint. Unija Lietuvos šviesuomenėje niekad nebuvo populiari. Lietuvoje visais laikais buvo gyvas separatistinis judėjimas, kuris lenkus vos pakentė. O ta šviesuomenės dalis, kuri vėliau sulenkėjo, faktiškai jokios unijos nevykdė. Ji prarado viską, ji buvo nuosekli aisčių įprastinei žūties filosofijai. Sulenkėjusi šviesuomenė faktiškai įvykdė Margio susideginimą lenkiškos kultūros ugnyje.

Taigi, lietuvių tauta, nors yra Vakarų ir Rytų pasaulio sankryžoje, Šalkauskio pasakymu, savo jungiančias pareigas eina labai blogai dėl to, kad ji turi stiprų palinkimą suabsoliutinti išorinės formos dalykus ir labai mažą sugebėjimą daryti protinę ir tikslią sintezę: laikytis esmės ir nežudyti savęs dėl išorinės formos. Ši grėsmė tebelydi tautą dar ir šiandien. Lietuvių tauta iš pagrindų yra ne prekybinė tauta. Ji nemoka tiksliai vertybių įvertinti ir jomis keistis. Šiuo atžvilgiu labai lietuviškas yra prof. A. Maceina. Jis savo laiku diskutavo su Šalkauskiu tvirtindamas, kad kultūros yra taip vientisos, kad jokia jų sintezė arba mainai yra negalimi.

Analitinis aisčių dvasios bruožas

Neturėdama palinkimo sintezuoti ir vertindama išorinės formos dalykus, lietuvių tauta pasitarnavo žmonijai, išlaikydama gyvą vieną iš seniausių kalbų. Tačiau ar nebuvimas sintetinės savybės lietuvių dvasioje neužleidžia savo vietos analitinei savybei? Atrodo, kad geroka dalimi taip. Analitinis metodas yra daugiau vartojamas tikslųjų mokslų, dėl to lietuvių tautai, besidominčiai išorine forma, jis labiau tinka. Kai šis metodas yra naudojamas filosofiniuose

moksluose, jis pasižymi gyva problematika ir net tragišku klausimų statymu.

Nėra, tur būt, atsitiktinis reiškiny, kad du didieji analitikai yra kilę iš lietuvių rasės, būtent, Kantas ir Dostojevskis. Nors jūdvių dialektika, analizė ir tragika kiekvieno yra visiškai savaiminga, tačiau jie abu yra dideli žmogaus dvasios skrodėjai ir jos dvasinio lobio dalintojai.

Kanto filosofija yra būdinga savo giliomis prarajomis, kurias ji randa tarp žmogaus dvasios sričių. Tų prarajų galima suminėti keletą porų. Pirmiausia, jis nebesilaiko tradicinės Vakarų kultūros pažiūros, kad dorovė priklauso nuo religijos. Jei tarp jų kokia priklausomybė ir yra, tai visai atvirkščiai: religija priklauso nuo dorovės. Didžioji jo praraja yra tarp teorinio ir praktinio pažinimo sričių. Ji duoda pagrindą visokiam nuo nieko nepriklausomam idealizmui. Dorovė yra atremiama ne į protinę tikslą, bet remiama paslaptinų dorinio imperatyvo dėsnium. Trečioji šio didžiojo analitiko praraja yra tarp žmogaus pažinimo galios ir šalia jos esančios objektyvios tikrovės. Daiktas savyje jam yra nepažįstamas, jam yra pažįstamos tik apraiškos. Kanto mokslas ne vienoje savo sistemos vietoje giliai atitinka aisčių palinkimą branginti apraiškas.

Ką Kantas padarė filosofijoje, tai yra, išeidamas iš savo aistiškos dvasios, įvedė į ją neišsprendžiamą tragiką, tą Dostojevskis atliko psichologinėse žmogaus dvasios studijose, iškeldamas jos begalinę tragiką. Dostojevskis gali nenuilstamai analizuoti žmogaus apsisprendimo motyvus, nušviesti labai giliai jo dvasios užkampius, jis gali personažą priversti iki šizofreniško pamišimo, bet nie-

kaip neprieis tokios sintezės, kurios, pvz., priėjo jo draugas ir mokytojas Solovjovas. Tos intezės Dostojevskis neprieina todėl, kad jis per daug vertina apraiškas, jas suabsoliutina. Dostojevskio šeimoje yra gyva tradicija, kad jis kilęs iš lietuvių.

Kalbant apie aisčių dvasią, atspindinčią Kanto ir Dostojevskio kūryboje, negalima būtų sakyti, kad ji yra lėkšta, pasitenkinanti vien išoriniais faktais. Taip nėra. Ir Kantas ir Dostojevskis ieško tikros dalykų esmės, tikro būties pagrindo. Tačiau jų tragika yra ta, kad jie neturi pakankamai sintetinės dvasios, kuri jiems apreikštų, kas yra po visomis apraiškomis.

Lietuvių tautos tragika

Lietuvių tauta labiau už kitas aisčių tautas yra ištikima savo asintetiam linkimui. Dėl to jos istorija yra pilna tragikos. Tai yra pastebėjęs Šalkauskis, tai yra nesunku suprasti ir kiekvienam nešališkam stebėtojui.

Bandant daryti išvadas, atrodo, yra nesunku prieiti nuomonės, kad lietuviškoji kultūra, jeigu ji nugalės savo sintetiškumo trūkumus, kurie jai turi lemiamos reikšmės, gali tapti labai patrauklia kultūra. Aistis yra stipriai palinkęs į konkrečias grožines formas, į didelį subtilumą. Net išsigimdamas, šis aisčių palinkimas greičiau virsta kažkokiu bekraščiu svingumu, negu grubiu kapitalizmu. Viena tinkamiausių priemonių nugaldėti aisčių sintetinius trūkumus yra organizacija. Žmogus, turėdamas pastoviai išlyginti savo santykius su artimu, arba jau yra ant kelio į didžiąją sintezę, arba yra priverstas jo ieškoti.

Lietuviškoji kultūra yra išstatyta didesniems pavojams, negu kuri nors

A. Gulbinsko nuotr.

Tautinis moksleivių ansamblis Čikagoje su vadovu B. Pakštu

kita kultūra. Kultūra, kuri yra ne tokia jausminga ir ne taip susidomėjusi išorine forma, gali lengviau organizuotis ir lengviau prieiti prie esminių būties santykių išvėgimų. Kita kultūra gali išsigimti, sugesti, būti neteisinga ar žiauri, o aistiška kultūra, turėdama trapų pagrindą, gali tik žūti. Ji yra palinkusi į didelius subtilumus, iš kurių ji išveda savo gyvenimo dėsnius. Dėl to ji nori arba išlikti su visais savo subtilumais, arba jai visai nėra galimybės išlikti. Ji gali tik žūti, sekdamą Margio logiką.

Lietuvių tauta — pasaulio prabanga

Kalbant apie lietuvių tautos išorinės formos subtilumus, daug pavyzdžių galima rasti jos kalboje. Atrodo, kad ji tam tik ir yra, kad reikėtų subtilybės. Paimkim tik jos priesagas. Čia atrandame didelį formos subtilumą. Prie kiekvieno žodžio galima

prijungti vis kitą priesagą, ir žodis įgyja naujų atspalvių. Pvz., iš žodžio "puodas" galima padaryti: puodelis, puodžiukas, puodytis, puodeliukas ir t. t. O vienoje pasakoje iš Tilžės parapijos Basanavičiaus yra užrašyta "puodelaitytukelaitėlis".

Norint stiprinti lietuvių kultūrą, reikia ieškoti galimai stipresnių ontologinių ir religinių pamatų, kurie būtų tų subtilumų nešėjai. Lietuvių tauta yra savotiška prabanga pasaulyje. Ji tokia yra, išlaikydama savo seną kalbą. Tačiau kiekviena prabanga turi savo buvimo logiką. Ji yra galima tik tada, kai yra daug pagrindinio turto, iš kurio galima dalį skirti ir prabangai. Prabanga ten, kur nėra didelio pagrindinio kapitalo, atrodo tik nereikalingas eikvojimas pačių egzistencijos pagrindų. Deja, lietuvių tauta turi palinkimo šiuo keliu eiti.

Kun. V. Bagdanavičius, M.I.C.

SEKSUALINIS VAIKŲ AUKLĖJIMAS

Daug kalbama apie vaiko bei jaunuolio auklėjimą, apie jo valios lavinimą ir bendrai apie įvairių fiziinių bei psichinių savumų ugdymą. Tačiau dažnai auklėtojai, pirmoj eilėj tėvai, nutyli ar net vengia paliesti seksualinio auklėjimo problemas. Ši tema laikoma nemalonia, nepatogia ir net kai kurių auklėtojų nepadoria. Kodėl nekreipti dėmesio į tokį svarbų dalyką? Seksualinis auklėjimas yra būtinas, nes nuo jo priklauso jaunuolio dorovė. Ar sukrautas pumpuras pražys pilname savo žavume, patrauks žmogaus akį savo gražumu ir, atlikdamas jam Dievo duotą paskirtį, paliks jaunų atžalų, ar dar nepažydes nuvys, nepalikęs nei sėklos nei atžalų?

Seksualinis polinkis nėra nenormalus reiškiny. Jis žmogui yra įgimtas, taip kaip ir visi kiti žmogiškieji polinkiai, pav. saugumo instinktas, įvairių gėrybių siekimas ir tt. Šis instinktas Kūrėjo yra žmogui suteiktas labai kilniam tikslui — platinti ir palaikyti savo giminę. Kaip viskas, kas yra Dievo duota, negali būti nei bloga nei biuru, taip ir šis jausmas iš esmės nėra blogas, bet jei jis nebus valdomas ir į jį nebus kreipiamas auklėtojo dėmesys — šis nesąmoningas jautimas gali taip išsivystyti, kad gali žmogų išstumti iš dvasinės pusiausvyros ir jį psichiniai ir fiziniai

sužaloti. Tad dėl šio jautimo auklėjimo reikalingumo negali būti jokios abejonės. Jei seniau tėvai pajėgdavo visai žmogaus moralei pagrindą vienu žodžiu "nuodėmė" sudaryti, tai šiuo metu, kada veikia daugybė pašalinių veiksnių, šis žodis nebėra taip svarus ir galingas. Čia auklėtojas turi pritaikyti įvairias pedagogines priemones, atsižvelgdamas į auklėtinio savumus, charakterį ir esamas aplinkybes.

Seksualinis auklėjimas prasideda jau kūdikystėje. Nors šis polinkis šiuo metu dar snaudžia, bet jam jau yra ruošiamas dirva, tiek teigiama, tiek neigiama prasme, t. y. aplinka gali veikti neigiamai, o auklėtojas teigiamai. Šiuo metu reikia kreipti dėmesio, kad vaiko rūbai būtų patogūs, neankšti, atitinkamas maistas, atskira lova, guolis turi būti patogus, bet nepermkštas. Gėdos jausmas dar nėra išbujojęs, vaikas pradeda stebėti ir žaisti savo kūno dalimis. Šiuo metu berniukai dar žaidžia kartu su mergaitėmis, jei jų tarpe pasitaiko vienas su smarkiau išsivysčiusiu seksualiniu pojūčiu, jis gali "apšviesti" kitus savo draugus ir padaryti labai daug neigiamos įtakos.

Vaikas auga bendruomenėje ir nėra izoliuotas nuo aplinkos. Jis stebi ir mato įvairius gyvenimo reiškinius. Kas jam neaišku — klausia, gi klausimai irgi nėra visiškai atsitiktini, jie kaip sykis kyla tada, kada jo seksualinio polinkio vystymasis suintensyvėja. Šiuo metu auklėtojas turi būti budrus ir aktyvus. Reikia ugdyti vaiko gėdos jausmą ir į statomus klausimus visuomet atsakyti ir atsakyti teisingai ir aiškiai.

Gėdos jausmą reikia iš pat mažens ugdyti. Pav., kalbant su vaikais ar vaikų akivaizdoje reaguojant į neukuklius veiksmus ar kalbas. Kūnas

ir jo dalys vaikui turi žadinti pagarbą, nes 1) Dievas žmogų sukūrė panašų į save, 2) kūnas yra mūsų nemirtingos sielos palydovas ir 3) visos kūno dalys yra būtinai reikalingos, nes joms yra paskirta atlikti svarbias funkcijas. Galima vaikui priminti kas atsitiktų, jei kuri kūno dalis nustotų veikusi. Tačiau kaip suaugęs žmogus, taip ir vaikas visko ką žino nepasakoja kitiems, turi savo paslaptis, kurias gali tik tėtukas ir mamytė žinoti, taip pat nedera rodyti ir visų savo kūno dalių kitiems, jas gali matyti ar liesti tik tėveliai ir gydytojas. Šiaip kūnas turi būti pakankamai pridengtas. Labai jautrus dalykas yra reagavimas į statulas ar paveikslus su nuogomis figūromis, bet čia vaikas žino ir mato kaip kiti suaugę reaguoja, pav. į įvairius plakatus visai nekreipia dėmesio, bet jei mato gero dailininko sukurtą paveikslą ar skulptūrą, vaizduojantį žmogaus nepridengtą kūną, galima pasigėrėti ir jo grožį galima palyginti su gėle ir atkreipti dėmesį į tą grožį ir išmintį, kurią Dievas, kurdamas žmogų, įdėjo. Galima papasakoti apie šv. Agnietę, kurią romėnai išrengę vedžiojo Romos gatvėmis, nes ji nesutiko tekėti už pagonies. Šv. Agnietė turėjo nepaprastai ilgus ir gražius plaukus, kuriais savo kūną dengė nuo gėdintųjų akių. XVI am. buvo nutapytas jos paveikslas, kuriame dailininkas vaizduoja šv. Agnietę, dengiančią drobės gabalu savo kūną, bet angeliukas stengiasi ją nudengti, lyg norėdamas pasakyti, kad nuostabus jos kūno ir sielos skaistumas gali tik skaisčius jausmus sužadinti. Gėdos jausmas turi būti sąmoningas. Perdėtas gėdintumas kartais pasitaiko tik pas žmones menkos dorovės.

Vaikystės pabaigoje, kada vaikas aplamai viskuo labai domisi, jis pra-

deda stebėti ir domėtis fiziniu lyčių skirtumu. Čia berniukai pasirodo aktyvesni ir parodo daugiau atviro smalsumo. Jei susidomėjimas kitais dalykais gali būti ne taip svarbus, bet susidomėjimas lytiniais klausimais yra labai rimtas ir svarbus. Šiuo metu dar neužtenka pasakyti, kad viskas gyvoje gamtoje turi dvi gimines — vyrišką ir moterišką. Atkreipti vaiko dėmesį, kad ir žiedai yra vyriški ir moteriški. Nereikia leisti į platesnius paaiškinimus. Jei mes mokykloje pirmaisiais metais nesuimam aiškinti geografijos ar istorijos, o turime aplinkos pažinimo pamokas, į kurias įeina ir aplinkos, kurioje vaikas gyvena, geografija bei istorija, tad nėra reikalo leisti į smulkesnius paaiškinimus, atsakant į vaiko statomus klausimus. Tam dar bus laiko vėliau.

Antras labai svarbus klausimas, kuris turi būti iki septintų metų išaiškintas — tai žmogaus gimimas. Šis klausimas kiekvienam vaikui parūpsta, bet ne kiekvienas yra pakankamai atviras su savo tėvais ir jų neklaušia. Didžiausias pavojus kyla tada, kai vaikai savo tarpe pradeda "aiškintis". Tad, jei vaikas iki septintų metų nėra paklauses, tėvai turi patys vaiką šiam klausimui išprovokuoti. Vaikas turi žinoti tiesą, t. y., kad jis yra iš motinos gimęs. Yra neteisinga galvoti, kad vaikai tiki "gandro" ar "pirkimo" istorija. Retuose namuose nėra gyvuliukų, pvz. katė ir kačiukai, o argi vaikas nepastebi savo motinos ar kitų moterų? Aiškinti jam apie žmogaus gimimą, geriausia pasakoti apie obels žiedą ir jo vaisiaus atsiradimą. Pasakojant reikia sudaryti rimtą ir jaukią nuotaiką. Nešnibždėti, paslaptingu balsu, nes tada vaikui atrods, kad čia lyg ir apie nusikaltimą kalbama, ne-

reikia ir juokaujant kalbėti, nes dalykas labai rimtas, nekalbėti per šaltai, nes truks šeimyninės nuotaikos, kuri šiuo metu turi vaiką veikti. Reta motina nesugebės savo kūdikiui papasakoti apie tą šventą paslaptį, kurią pati pergyveno. Jos atminty dar nebūs išdilęs tas jausmas, kuris buvo ją apėmęs, pajutus savo kūdikio gyvybę ir tas begalinis džiaugsmas ir laimė, išgirdus pirmąjį kūdikio verkimą. Šitokioj nuotaikoj motina, kuri yra šiuo atveju tinkamiausias asmuo, aiškina vaikui apie žmogaus atsiradimą. Pasakojant reikia stebėti, kaip vaikas reaguoja, nes iš to galima spėti, kiek jis jau žino ir ar jau gal jam kas buvo aiškinęs. Jeigu matosi, kad vaikas dar nieko nežino, nereikia leisti į smulkius paaiškinimus. Tikslas yra, kaip minėjau, paaiškinti vaikui, kad žmogus yra iš motinos gimęs. Pasikalbėjimas gali būti panašiai prarastas, pvz.: Pražydo obels žiedas. Jo švelnučiai vainiklapiai susikrovė apie puokštelę dulkelių, žiedas toks gražus, kad vilioja žmogaus ir vabzdžių akis. Koks spalvų gražumas! Kas nesidžiaugė Lietuvoje sodų žydėjimu pavasariais, kada mūsų sodybos skendo žiedų jūroje! Šiltas vėjelis neša malonų kvapą, o drugeliai ir bitelės, negalėdami išsirinkti gražiausio žiedo, skrenda nuo vieno prie kito. Pažiūrėjus į atskirą žiedą, jis rodosi juokiasi iš laimės ir geria švelnius saulės spindulėlius. O saulės spindulėliai žiedeliui reikalingi, nes jo vidury iš dulkelių užsimezgęs mažas vaisiukas. Vainiklapiai saugoja jauną vaisių nuo vėjo ir per kaitrių saulės spindulių. Kada vaisius pakankamai išauga, vainiklapiai nukrenta ir jis tada pats baigia augti ir nokti. Mūsų sodai rudenį atrodydavo lyg karališki lobynai — gražūs ir turtingi. Štai iš to gražaus žiedo turime naudos, nes jis vaisių

davė. Vaisiai tarnauja žmogui. Iš mažo grūdelio gali išaugti gražus didelis medis, todėl žemėje niekad nestinga vaismedžių. Panašiai yra ir su žmogum. Mamytės širdyje pražysta nuostabus žiedas — meilė vadina mas ir joje prasideda mažas vaisius — jos kūdikis. Kadangi kūdikis yra toks mažutis, kad nėra pajėgus nei maitintis nei kvėpuoti, tai motinai jam ir savo kūno maistą teikia. O kur gi tokiam mažam kūdikiui rasi tinkamesnį "lopšelį", jei ne prie motinos širdies? Ten jis sotus ir saugus nuo temperatūros atmainų. Laikui bėgant, jau gerokai išaugo, "lopšelis" pasidaro ankštas, jis jau sugebėtų pats maitintis, tada kūdikis atsiskiria nuo motinos ir mes sakome: "kūdikis gimė". Mes visi taip gimėme ir Dievo Sūnus Kristus gimė iš Marjos, todėl mes ir sakome maldoje: "...ir pagirtas Tavo iščiaus Vaisius Jėzus."

Atsimenu, turėjau aplinkos pažinimo pamoką II-je klasėje pr. mokykloje. Buvo aptariami daiktai, kuriuos galima iš medžio padaryti. Staiga vienas berniukas klausia: "O iš ko žmogus padarytas!?" Nelauktas man buvo šis klausimas. Permečiau skubiai akimis klasę. Jos vaizdas man sukėlė nerimo. Buvo nemaža vaikų, kurie stengėsi paslėpti šypsenas. Aišku, dalis mokinių buvo jau "apšviesti". "O kaip jūs galvojate, iš ko žmogus padarytas?" klausiu vaikų, norėdama duoti progos jiems pasireikšti, kad tuo būdu sužinočiau, ką jie jau žino. "Iš žemės padarytas žmogus" sako vienas išminčius, tuo tarpu didesnieji jau nebesulaiko juoko. "Jei jūs rimtai ir atsidėję klausysitės, aš jums papasakosiu, iš kur žmogus g e m a". Vyresnieji kiek nusiramino ir žiūrėjo į mane lyg sakydami: "lauk iš suaugusio tiesos, vėl kokią pasaką paseks." Papasakojau vaikams apie žmogaus gimimą aukščiau mano mi-

nėtu būdu — lyginant su obels žiedu. Klasėje ramu, nuotaika lyg bažnyčioje. Baigus man kalbėti, vaikai patys papasakojo apie savo broliukus ir sesutes. Su kokia užuojauta jie kalbėjo apie motinas, kurių vaikai kare žūva. Jų nuomone, niekas taip nekenčia dėl vaiko nelaimės, kaip motina. Besikalbėdami bendrai priėjome išvados, kad motina yra verta ne tik mūsų meilės, bet ir didelio pašlaugumo reikia jai parodyti, nes savo jėgų dalį mums yra atidavusi.

Praejo eilė metų ir dabar dar mažiau rimtus savo mokinių veidelius, kupinus meilės žvilgsnius. Kas būtų įvykę, jei aš nebūčiau vaikams paaiškinusi? Be abejo, vyresnieji mokiniai būtų suradę progos jaunesniuosius "apšviesti" ir tikriausia abejotini formoj.

Viena motina laukė gemant ketvirtą kūdikio. Staiga septynių metų berniukas paklausė: "O iš kur atsirado aš?" Motina jam paaiškino ir paėmusi vaikelio rankutę leido pajusti laukiamo kūdikio esimą sakydama: "Čia tavo broliukas ar sesutė". Koks laimingas ir ramus pasidarė tada berniukas! Kartą susijaudinęs at-

bėgęs pasakoja, kad negeri vaikai muša katytę, kuri kačiukų laukusi. Motina sudraudė anuos vaikus, o berniukas guodė ir glostė katytę. Tinkamas motinos paaiškinimas sukėlė vaikui didelę pagarbą ir meilę ne tik savo motinai, bet ir kiekvienai motinai net ir katytei — motinai.

Vaikams paaiškinus žmogaus atsiradimą, nereikia daugiau apie tai kalbėti ir jiems priminti. Nereikia leistis į smulkmenas, nes tai gali nustelbti esminius dalykus ir duoti vaizduotei nereikalingos medžiagos, Pop. Pijus XII ypatingai į tai atkreipia auklėtojų dėmesį, kad nesileistų į smulkmenas, bet aiškintų teisingai ir trumpai.

Bendrai, vaikystėje pakreipti vaiką geru keliu nėra sunku. Vaikas yra minkšta masė, kuri duodasi lipdoma ir jei tą masę lipdo protingos rankos, žmogus visam gyvenimui įgauna tinkamą formą. Vaikas yra teigiamos nuotaikos ir jei jis mato, kad motina kalbasi su juo rimtai ir neme-luoja, jis tuo ir tiki.

Mokyt. Elzė Diminskienė

(Iš laikraščio "Laikas")

Kūninis vaiko vystymasis

"Leiskite vaikams laisvai kūniškai vystytis!" — šaukia gydytojai ir pedagogai. Ir visai teisingai. Tenka manyti tėvų, net ir labai apsiskaičiusių, kurie neabejotinai yra perskaitę viską, kas šiuo reikalu naujausiai yra parašyta, bet kaip jie su savo vaikais elgiasi, tai atrodo, kad visas rašymas būtų veltui. Jie neturi kantrybės su

šiais mažais sutvėrimėliais. Jie bijo pasivėluoti. Jie nori, kad vaikas greitai vystytųsi, greitai pradėtų vaikščioti ir kalbėti. Bet vaiko augimui ir vystymuisi neįsakysi. Kartais gali įvykti koks nors mažas sutrikimas, visai tėvų nepastebėtas, kurs sutrukdo vaiko vystymąsi. Bet kaip tas sutrikimas nepastebėtas atėjo, taip nepa-

stebėtas ir praeis. Tėvams neverta tuo per daug rūpintis. Jei kartais ky-la abejojimų, tai reikia nueiti ir pa-sitarti su gydytoju, bet patiems ne-teikti jokios pagalbos vaiko kūniš-kam vystymuisi. Vaikui nepakenks, jeigu jis šiek tiek vėliau pradės sė-dėti ar vaikščioti, bet gali daug pa-kenkti per ankstyvas sodinimas ir mokymas vaikščioti.

Mudu su žmona vaikų vystymąsi palikome Dievo valiai. Ne dėl to, kad jų vystymasis mums nebūtų rūpėjęs, bet dėl to, kad mes tikėjome gydytojų patarimams. Su pirmuoju beveik kas savaitė bėgiojome pas gydytojus, kartais iššaukdami net jų pasityčioji-mą. Dėl to mes visai nepykome. Vi-sados laikėmės dėsnių nieko savo nuomone vaikui nedaryti, jei nesame tikri, kad tai yra gera. Visi mūsų vai-kai vystėsi labai tiksliai. Būdami ke-turių mėnesių, sėdėjo vežimėlyje be kitų pagalbos, šešių mėnesių — išdy-go pirmieji dantukai, aštuonių mėne-sių pradėjo rėplioti, dešimties mėne-sių atsistojo lovytėje, dvylikos mėne-sių pradėjo vaikščioti. Kartais vaiko vystymesi būna įvairių svyravimų. Pavėluotas vystymasis dažniausiai būna dėl kalkių stokos ir dėl liaukų nepakankamai gero veikimo. Reikia vaikui duoti daug žalio maisto, veng-ti per daug mėsos ir, esant neaišku-mams, tartis su gydytoju.

Pastebėjus koki nors vaiko kūno trūkumą, pvz., įdubusią krūtinę ar iškrypusį stuburkaulį, galima tai daž-niausiai visai natūraliu būdu atitai-syti, darant kasdien su vaiku atitin-kamą gimnastiką. Neturint šioje sri-tyje didesnio patyrimo, reikia tartis su gydytoju. Jei dantukai pradeda netiesiai augti, galima atitaisyti, kas-dien juos masažuojant.

Nuo žinduko vaikus taip pat ga-lima atpratinti. Nors jo vartojimas

daug ir nekenkia, bet ir jokios nau-dos neduoda. Vaikai, kurie jo atkak-liai reikalauja, dažniausiai turi koki nors trūkumą. Ir tai dažnai būna dėl stokos kalkių ir dėl blogo liaukų vei-kimo.

Vaiko kalba

Prie kūninio vaiko vystymosi ga-lima priskirti ir jo kalbą. Ir čia reikia leisti vaikui pačiam išmokti kalbėti, nereikia stengtis jo per anksti moky-ti. Tik yra būtina pataisyti vaiko kal-bos klaidas. Dažniausiai vaikai pra-džioje visus žodžius taria neteisin-gai, savaip, kaip jiems patogiau. Daug yra vaikų, kurie neištaria "r", jos vietoj sako "l". Taip kalbėjo ir mano vaikas. Kartą, kai jis dar ne-turėjo nė dviejų pilnų metų, aš jį pa-sišaukiau ir ėmiau klausinėti, kaip jis taria "ratas", "rytas" ir kitus pa-našius žodžius. Po ilgesnio išsiaiški-nimo jis suprato skirtumą, bet garso "r" vis tiek neištarė. Ėmiau jį mokyti, kaip reikia liežuvį laikyti ir virpinti. Jis bandė. Pradžioje nesisėkė, bet po ilgesnių pastangų pavyko. Kitą die-ną, girdžiu, jis visai teisingai taria "ratas", "rytas", bet jau ir "langas" jam pasidarė "rangas". Tuoj ėmiau aiškinti skirtumą. Vaikui pasidarė la-bai koktu, net prakaitas išpylė, mat, buvo užgauta jo savimyla ir ambicija. Nuraminau, kad tai tik menkniekis, bet į jį reikia atkreipti dėmesį ir tei-singai tarti žodžius. Pradžioje dar bū-davo klaidų, bet po savaitės jau vis-kas buvo tvarkoje. Kai kurie vaikai visam gyvenimui lieka švepli tik dėl to, kad tėvai laiku neatkreipė jų dė-mesio. Nereikia vaikų už tai barti ir vadinti kvailiukais, bet reikia aiškiai nurodyti, ką jie turi daryti, kaip tarti, kaip laikyti liežuvį, lūpas ir kitus kal-bos organus.

Kas per anksti pradeda vaikus mokyti kalbėti, gali jiems pakenkti. Juose gali pasireikšti tam tikras ap-tingimas, kurs gali virsti net patolo-gišku. Taigi, geriausia leisti natūra-liai vaikui vystytis. Tegul vaikas pats susikuria savo vaizduotės pasaulį. Tegul jis pats mokosi iš savo patyri-mų. Tėvai turi tik stebėti ir taisyti pa-sitaikančias klaidas.

Alg. Suomis

Mano tėvas

Tiesa, pati to neatmenu. Man teta pasakojo. Sykį tėvai nusivežė mudu su broliu pas gimines. Aš tada vos tepradėjau vaikščioti ir buvau labai negražus papūstžandis vaikas. Mu-du žaidėm su broliu ant grindų, kai suaugę, mus stebėdami, šnekučiavo. Kažkas pasakė apie mano brolių: "Tas berniukas kaip lėlė", ir toliau tęsė: "o mergaitė — Dievas žino, kas iš jos išaugs, tokia negraži". Tuo tarpu į kambarį įėjo tėvas. Niekas nesakęs, jis pakėlė mane nuo grindų, pabučia-vo ir išsinešė iš kambario. Teta sa-kė, jis trenkė durimis išeidamas.

Mes tada gyvenome mažame miestelyje. Brolių išvežė į apskrities miestą, į gimnaziją. Pradžioje jo la-bai pasigedau. Mama turėjo labai daug darbo ir kartais, kai pakyrėda-vau klausimais, ji pavargusiai atsa-kydavo: "Bėk į sodą žaist". Aš lauk-davau tėvo. Jis pareidavo iš darbo antrą valandą. Mes pietaudavom, o popiečius tėvas dažniausiai skirdavo man. Sekiodavau paskui jį į daržą, kur man buvo paskyręs ežiukę, ei-davau drauge į miestelį, o smagiausios man buvo iškylos į miškus. Mies-telio apylinkėse buvo daug miškų. Rudenį mudu eidavom grybauti. Tė-vas žengdavo dideliais žingsniais, o

aš šalia straksėdavau, įsikibus į jo ranką. Nepavargdavau, nes tėvas visada rasdavo ką nors įdomaus man papasakoti. Prisigrybavę mudu pri-rinkdavome puokštę gėlių mamai, o paskui susėsdavome ant kelmų pail-sėti. Tėvas pasakodavo apie medžius ir žvėris, apie grybus, apie įvairias samanų atmainas, apie uogas, apie skruzdžių gyvenimą. Jis aiškindavo man, kaip medžiai auga, kaip pažis-tamas jų amžius, kaip negalima skinti pušaičių viršūnių, negalima lapų draskyti. Man gamta tapo gy-va ir šnekanti, besidžiaugianti ir verkianti. Kai vėliau gimnazijoje te-ko susidurti su botanika, ji man buvo tokia artima ir aiški.

Mama nuvažiuodavo aplankyti brolio. Mudu su tėvu likdavome vie-ni visai dienai. Drauge virdavome pietus. Kartais prisvilindavome. Po pietų tėvas man pirkdavo saldainių ar kokią žaisliuką, ko mama nebūtų leidusi. Mes neturėjome per daug pinigų. Kai mama sugrįžusi pastebė-davo mano naują žaislą ir nelabai patenkinta, klausiamai pažiūrėdavo į tėvą, jis teisindavosi: "Vargšui vai-kui buvo liūdna vienai — juk čia tik smulkmena."

Aš mėgau piešti. Sykį tėvo vardi-nėms nupiešiau gėlių puodą — la-bai jų daug ir labai margų. Tėvas toks buvo laimingas, pasikabino sau ant sienos. Kai po poros metų ėmiau jau žymiai geriau tepti, man buvo nepatogu dėl to "meno kūrinio". Tė-vas neleido nuo sienos nukabinti. "Tai dovana mano mažos mergytės, ir ji man visada bus gražus prisimi-nimas", pasakė jis man.

Brolis visam laikui liko kaip lėlė ir gimnazijoje buvo labai populiarius. Man taip nesisėkė. Tėvas tai jautė. Jis rinko vis mano piešinius į stalčių, girdavo juos, pirkdavo man dažų, ir

A. Gulbinsko nuotr.

Prel. M. Krupavičius ragina moksleivių ansamblio dalyvius neužmiršti lietuviybės.

kai mama džiaugdavosi gabiu ir gražiu broliu, tėvas lygiagrečiai įterpdavo ką nors gero apie mane.

Kai baigiau gimnaziją, nusprendžiau tęsti mokslą Vilniuje. Tėvas mane pats palydėjo į sostinę. Jis buvo prislėgtas. Mudu vaikščiojom Vilniaus gatvėmis tylėdami. Retkarčiais jis prabildavo. "Matai, mums su mama bus nelengva. Buvo du vaikai — dabar nė vieno namuose." Arba: "Ateis ruduo, aš turėsiu persodinti braškes, gal vieną kitą naują medelį pasodinti. Tavęs nebus — sodinsi vienas." Jis buvo sentimentalus, sentimentalus medeliams ir man.

Iš Vilniaus dažnai rašydavau. Parvažiuodavau. Seniai buvau metu si piešti. Dabar tėvo stalčiai pradėjo turtėti kitokiu turiniu — laikraščio iškarpomis. Kartais rašinėdavau į Vil-

niaus dienraštį. Tėvas man rašė: "Aš tau dėkingas už dienraštį. Jis man įdomus ir ypatingai mielas, kai randu jame tavo pavardę." Jis su tam tikru pasididžiavimu teigė, kad šis mano polinkis esąs paveldėtas iš jo. Jis, jaunas būdamas, rašęs eilėraščius.

1944 metų vasarą išvažiavau, nespėjusi atsiseikinti. 1947 m. pasiekė pirmą žinią iš anapus — rašė mama trumpą atviruką. "Tėvas siunčia tau linkėjimų." Kitame atviruke vėl tas pat. Pagaliau, po metų, atėjo paskutinis atvirukas. Iš mamos. "Tėvas paliko mane. Jį išsiuntė į kurtą. Sveikata susilpnėjo... gaila..."

Kartais dabar sėdžiu parke su vaikais ir aiškinu: "Nepeskit žolytės, nelaužykite medelių, nemuškite vabalų..." Tada aš visada galvoju apie

šių vaikų senelį, jiems tolimą ir nepažįstamą, teįsivaizduojamą, apie tą senelį, pas kurį vaikai sykį grįžti ruošiasi, ir kurio šiame gyvenime tikriausiai nebepamatys...

Šiuo metu senelis turėtų sėdėti su jais parke. Jis daug geriau mokėtų pasakoti, su daug didesniu atidumu,

didesne meile... ir medžiams ir jiems...

Mane apima ilgesys ir gaudumas. Vaikai tai pastebi ir šaukia: "Mama, neverk, mes musytėm sparniukų nepešim ir lapų nuo medžio nedirskysim daugiau. Mama, neverk!..."

I. V. K.

TU ir AŠ

Tu? Iš viso, kas tu esi ir kuo pasidarei mano gyvenime?

Tiesa, gyvenimas mudu suvedė ant vieno tako. Turim kartu dirbti, gyventi, gal eiti kartu į tą patį tikslą, siekti to patį idealo, pildyti tas pat pareigas, rišti tą patį sunkų uždavinį. Nesvarbu, ar mudviejų širdys plaka tuo pat taktu ar jos sutartinai veikia; nesvarbu, ar mudviejų mintys supuola ar ne, ar galvosenos atitinka viena antrą. Nesvarbu. Svarbu tik, kad esam surišti į vieną gyvenimą, į tą patį kūną ir, štai, turim eiti kartu.

Tu esi dabar man draugas ar draugė, širdis ir siela, tėvas ir motutė, brolis ar sesuo. Tu papildai mano trūkumus, esi man paraginimas veikti, akstinas pakelti galvą, nenuleisti rankų. Mudviejų širdis yra apėmusios tos pat mintys, ir abu esam apgaubti to pat meilės lanko.

Tu esi vienas iš tų, kuris esi pastatytas šalia manęs. Galimas daiktas, kad tu kadaise sakei pats sau: "Esu tikras, kad su ja būsiu amžinai laimingas." Gi aš sakau sau: "Man rodo, kad galėsiu padaryti jį laimingą. Tat mano uždavinys!"

Bet kas tu man dabar?

Esi vienas iš tų, kurie eina pro mane šalti ir lyg be jausmo ar atjautimo. Mūsų keliai ir takai nuolat ker-

tasi, bet mintys retai besusitinka. Esam vienas antram svetimi, beširdžiai.

Tu esi vienas iš tų, kurio nuolatiniai klausinėjimai mane kankina. Tavo žodžiai, kalbos, tavo paviršutiniškumas, nuotaikos mane nuolat erzina, tampo nervus, varo dyglius į mano širdį.

Tu esi vienas iš tų, kuris manęs nebeatjauti, kurio pagalbos ranka manęs nemato. Tu išnaudojai mano pasitikėjimą, mano viltis. Gi mano širdis paskendo tamsoje. Jei atidengtum "geležinę uždangą", išvystum mano sielos griuvėsius. Tu pats mane pastūmei į nelaimės, į nusižengimus. Tu.

Turėtum man būti tėvas motina, brolis, sesuo; turėtume bent likti Dievo vaikai, bet nesam. Mudviejų mintys ir planai skirtingi, būdai — lyg dangus ir žemė. Tu smerki, ką aš giriu; tu apgailestauji, ko aš nekenčiu; tu remi, ką aš norėčiau išnaikinti.

Vis dėlto turim gyventi kartu. Vis dėlto turim būti laimingi ir veikti, kad būtume laimingi.

Kodėl mudviem sunku sugyventi be skaudžių trynimųsi, be smarkiųjų susikirtimų? Vietoj žengti ranka rankon, pasiremiant, pasigelbstint, pasitariant, — esam lyg priešai, norėda-

Keli nekalti jaunųjų ansamblių veidukai

mi vienas antrą išnaudoti, vienas antram pakenkti, užduoti skausmą. Kodėl?

Darom, kaip daugelis daro: žiūrim į dalykus tik iš vienos pusės. Per savo akinius viską stebime ir vertiname, net imam taip galvoti, tas pat spalvas matom. Seniau žmonės nekreipdavo taip daug dėmesio į save, į savo pažiūras ir mintis. Gi dabar žmogus išlepino pats save, nuolat matydamas save, ir save statydamas pirmon vieton. Nė nebenorime pažinti kitų, juos suprasti ir prie jų prisitaikinti. Mylime save; viskas turi suktis apie mane, o kitus paliekam nuošaly, arba jie turi tarnauti, pataikauti, padėti man.

Jei norim išvengti nelaimių bendram gyvenime, turim mokėti nusiimti savo akinius ir užsidėti kitų. Turim išmokti įeiti į kitų, į antros pusės galvosena, mintis, pageidavimus. Tik tada imsime geriau suprasti, kaip atrodo mūsų pačių galvosenos, nuotaikos ir jausmai, ir ką kiti apie mane galvoja.

Pavyzdžiui, kaip atrodo kitiems, kai aš nuolat ir visur ateinu per vėlai, ir kiti turi vis manęs laukti? Rytais, kai reikia keltis, prie darbo, prie stalo, kai reikia valgyti. Man tas da-

lykas atrodo labai paprastas. Bet ar kitiems? Antras pavyzdys. Mano kalbos neranda galo, nuolatiniai klausinėjimai erzina nervus. Nuolat kitus kaltinu, o pats esu nekaltas avinėlis. Kaip tat atrodytų, jei į tai pažvelgtume kitų akimis? Kodėl nepamėginti? Tada nuraustų mūsų skruostai iš gėdos.

Tiesa, ne visada galim patikti antrai pusei. Bet reikia stengtis. Atsiminkime, kad gyvenime yra daug dalykų, už kuriuos kiti nėra kalti: įgimtos, paveldėtos būdo ypatybės, aplinka, išgyventos karo audros. Visa to nereikia užmiršti.

Daug nesusipratimų (ir išsiskyrimų) išnyktų, jei pasistengtume kitiems palinkėti to, ko patys sau norime, jei mėgintume kitus suprasti, atjausti, daug ką užmiršti, nekreipti į daug ką savo dėmesio. Tąsyk išnyktų bedugrės, ir tvirti tiltai būtų pastatyti nuo širdies į širdį. Tąsyk užmirštume kitiems prikišti apie savo teises, o atsimintume savo pareigas, savo meilę ir atjautimą. Tu ir aš tada atsistotų ant kitos plotmės.

Tiesa, gyvenime gali pasitaikinti daug sunkumų, kurie išskiria du asmenis. Didžiulės uolos nebeperžengsi. Vis dėlto... dažniausiai pradžia būna iš menkniekių, kuriuos padidino ir pagilino pati žmogaus vaizduotė. Ji pagimdė neperžengiamus kalnus. Dažniausiai tat būna antros pusės noras nenusileisti, laikytis savo nuomonės ir savo teisių... O jei dar prisideda būdo nelygumai, stoka takto, tada ir kyla visa nelaimė. Tada vienas antram apkartina gyvenimą iki paskutinės ribos. Tu ir aš užkietėja, sunku berasti bendrą kalbą ir bendrus jausmus.

Tik išmintingi gydytojai galės išgydyti tokias galias žaizdas. Ir tokiais

gydytojas gali pasidaryti kiekviena pusė, turinti gerą valią, o ypač gerus norus sugyventi, susitarti.

Jei nori išgydyti žaizdą, patarlė sako, neberk ant jos druskos. Saugokis savo žodžių! Tai viena. Kartus pasakymas, priekaištai gali iššaukti baisią audrą antro pusėj Tuo nieko nepataisysi. Dar blogiau būna, jei kas mėgina pasijuokti iš kitų silpnybių.

Tu ir aš. Nepaniekink manęs, o stenkis mane suprasti, atjausti. Netark pašaipos žodžių, o stenkis uždengti mano klaidas kitų akyse. Ir iš mano lūpų negirdėsi blogo žodžio tavo adresu. Nekalbėk apie mano klaidas, o stok prieš mano šmeižėjus, laikyk meilės skydą virš mano galvos kaip angelas, kad prieš štrėlės nesužeistų mano ir tavo širdies. Būk tikras, kad ir man svarbi tavo garbė. Padėk man, kai mane slegia sunkumai. Nesviesk akmens į mane, kai ką pastebi negera.

Tu ir aš. Abu turim klaidų, bet suipraskime. Ar negeriau būtų veikti, kaip Išganytojas pataria: nešti vienas antro klaidas ir silpnybes. O, tada kitaip gyventume! Saulutė nušvistų ant mūsų gyvenimo dangaus. Jos šviesos mudviem reikia nemažiau negu lauko gėlėms. Ištieskim vienas antram ranką — ir užtekės toji saulutė.

Tik galingas žmogus gali nešti dvi naštas, savo ir mano. Kaip dažnai žilagalviai tėvai susilenkę traukia savo vaikų naštas! Kaip dažnai brolis užsideda savo sesers ydas ant savo pečių! Tat prakilnios sielos. Kodėl tu negalėtum to padaryti mano atžvilgiu? Kodėl aš negalėčiau pakęsti tavo klaidų? Reikia noro ir pasiaukojimo, be ko joks gyvenimas, joks sugyvenimas nėra ir nebus galimas.

Tavo klaidas nešti!? Aš? Dėti jas prie savųjų? Mano klaidos priklauso

man, ir mano pajėgos joms pritaikytos, kartais jas imu mylėti, nes tas kryželis daros man išganymas ir laimė. Bet užsidėti dar tavo — ar tat ne per daug? Mano pečiai nebeatlaikys. Nenusimink ir nenustok drąsos! Viskas eina iš Dievo rankos. Jei Jis mudu suvedė ant vieno kelio, Jis, tur būt, nori, kad vienas antro naštas neštume ir vienas antram padėtume. Juk sakoma, kad dvigubas skausmas greičiau tobulina ligonį. Be to, kas kartą badavo, atjaus žmogų, kuris alksta.

Tu ir aš. Būk man švieselė mano gyvenime, o aš būsiu tau ugnis, nors menkutė, kuri šildo ir šviečia. Būk man indas pilnas skaistaus vandens, kuris gaivina ir duoda jėgų, o aš būsiu tau varpa ir nešiu gūdus pilnesniam gyvenimui, ir tie grūdai kris į vagas, kurias tu savo darbu išvesi, ir mūsų gyvenimui nebus galo! Būk man raiščiu, kuris uždengia žaizdas ir duoda joms gyti, nors iš lėto, o tau būsiu aliejum ir pagreitinsiu jų užgijimą. Būsiu tau žvakutė prie Dievo altoriaus ir degdama išnyksiu Jo garbei. Mano pasiaukojimas ir nuolatinė meilė bus toji žvakė ant mūsų gyvenimo altoriaus. Padėk tu, kad toji žvakutė visada žibėtų ir niekad neužgestų.

Tu ir aš. Padėkim vienas antram, užmirškim savo "aš" ir supraskim vienas antrą, neškim vienas antro klaidas: ir tapsim išmintingais gydytojais, ir mūsų laimės saulutė vėl pakils horizonte. Kas dėl kiti aukojausi, kas neša kitų naštas ant savo pečių, nėra vien gydytojas, bet ir kunigas, ir ano Kunigo sūnus, Kuris ant savo pečių nešė viso pasaulio ydas, ir ant kryžiaus mirė, kad kiti būtų amžinai laimingi.

Tu man sakei kadaise: "Su ja būsiu laimingas", o aš sakiau: "Galiu

AR JIE VISI VIENODI?

Neseniai atėjo pasiguosti gyvenimu nusivylusi septyniolikmetė. Atsisėdo ir, nuleidusi galvą, pradėjo: "Esu labai liūdna, nusivylusi gyvenimu, o ypatingai vyrais. Draugavau su vienu, su antru ir su trečiu — jie visi vienodi. Aš svajojau apie meilę, apie gražią, kilnią, dvasišką meilę, bet... Vyrai nežino, kas yra meilė. Jų

padaryti ji laimingą". Gyvenkim iš naujo, aukokimės, vienas kitam ištieskime rankas, susipraskime — ir mūsų gyvenimo takai niekada neišsiskirs, mudu neliksim svetimi, ir nors turėsime ydų, nors būsim skirtingi, bet mokėsime vienas antrą suprasti, atjausti ir mylėti. Mudviejų pasiaukojimas pripildys tuščius šulnius šviežio vandens, debesius — naujo lietaus, ir gyvenimas pasipildys visu žydėjimu. Ir abu būsim vienas antram tėvas, motina, brolis, sesuo, draugas, draugė, siela ir kūnas, vienas organizmas su įvairiom pareigom ir ypatybėm, su daugeliu darbų, bet su vienu tikslu. Tu būsi man kalnas ir įsakymas, kurio klausysiu, o aš būsiu širdis, kuri duos balzamo tavo įsakymams, ir graži skaisti kalno aureolė, kaip amžinas sniegas ant beribių aukštumų.

J. Beleckas, S. J.

meilė grynai biologinė." Dar norėjo kažką sakyti, bet, matyti, žodis gerklėje sustojo. Trupučiuką palaukusi, pro ašaras pasakė: "Nėra reikalo daugiau kalbėti, manau, kad ir Jūs suprantate..."

"Taip, aš suprantu," kažkur į toli žiūrėdamas tariu. Norėjau daug ką sakyti, bet nežinojau, nuo ko pradėti. Išėmiau iš stalčiaus keletą laiškų ir paskaičiau vieną kitą ištrauką. Rašė mergaitės, tokios kaip ir ji. Skundėsi tomis pačiomis sunkenybėmis. Pabaigoje paprastai jos klausdavo: "Pasakykite, dėl ko vyrai tokie keisti? Dėl ko jie turi taip mažą idealizmą, dėl ko jie taip sumaterialėję? Dėl ko jie mūsų nesupranta? Ar jie mano, kad ir mūsų troškimai tokie žemi? Argi jų širdyje nėra nė kibirkštėlės tikros meilės? Ar jiems nerūpi dvasia, o tik biologija?"

Ji klausėsi susimąčiusi. Pabaigęs skaityti, nedariau jokių išvadų, bet ištraukiau iš kito stalčiaus kelis laiškus ir ištisai perskaičiau. Jie buvo rašyti vyrų, daugiausia tarnaujančių kariuomenėje. Paminiu čia tris charakteringesnius, rašytus Vincos, Mečio ir Prano.

Vincas:

"Rašau apkasuose. Aptilo patrankų muzika, kuri dar vis tebeskamba ausyse. Nemanyk, kad Tau rašau, tik norėdamas išsiblaškyti ir pamiršti sunkią kasdienybę. O gal ir taip. Tikrai, apie Tave galvodamas, lyg ir nejaučiu taip slegiančio gyvenimo apkasuose. Jau antra savaitė čia gyvename, kaip kurmiai, ir nežinome, kada pasijusime vėl žmonės. Kai nutyla patrankos, kai išsisklaido paraiko dūmai, kartais Tu lyg gyva man stoji prieš akis. Žiūri į mane tokiu liūdnu, klausiančiu žvilgsniu ir tartum primeni savo paskutinio laiško

žodžius: "Žinau, Vincai, kad man esi ištikimas, žinau, kad mane myli, bet man taip malonu tai iš Tave išgirsti. Tad parašyk laiške, ar dar taip mane myli, kaip prieš metus, kai paskutinį kartą matėmės. Ar esi visuomet tai mudviejų meilei ištikimas?" Ką aš Tau turėčiau į tai atsakyti? Klausi, ar aš Tave dabar taip myliu, kaip pirmiau. Jei atsakytiau "taip", būčiau melagis. Ne, Sigute, aš Tave dabar ne taip myliu, kaip pirmiau — dabar aš Tave myliu daug labiau. Aš Tave myliu daug kilnesne meile, aš Tave dabar geriau suprantu, Tave labiau pasigendu. Atsimenu, kai aš kartais Tau pradėdavau būti per daug įkyrus, Tu mane sudraudavai, sakydama: "Vincai, argi norėtum sugriauti ir suteršti mudviejų meilę?" Man to užtekdavo. Tave atsiprašydavau, ir vėl mudu buvome taip laimingi. Tu buvai mano angelas sargas, bet ir dabar esi. Ne visi mano draugai toki laimingi. Jie neturėjo ir neturi tokio angelo. Kai jie eina už kelis dolerius pirkti "meilės", kartais kviečia ir mane, bet aš prisimenu Tave, matau Tavo žvilgsnį, girdžiu Tavo žodžius ir jiems griežtai atsakau "ne!", nors kartais iš manęs ir pasišaiपो. Kai kurie ir iš jų paliko savo drauges, savo sužadėtines, su jomis laikas nuo laiko susirašinėja. Bet, tur būt, jos buvo ne tokios, kaip Tu, Sigute."

Perskaitęs šį laišką, pamačiau, kad ji jautėsi ne visai jaukiai, lyg norėjo man kažką sakyti, bet jau buvo ir pirmiau aišku, kaip ji į tai reaguos, todėl, nelaukdamas jos žodžių, tuoj pradėjau skaityti Mečio laišką:

"Šiomis dienomis gyvenu visiškai atskirtas nuo pasaulio. Nieko daugiau nematyti tik dangus ir vanduo. Su žeme mus riša tik radijas. Laisvesnėmis valandomis galvoju apie namus,

maną, broliukus ir sesutes. Prisimenu ir tėvelį, kurio šiame pasaulyje jau nėra, kuris mane taip mylėjo ir, kai matydavo mane leidžiant į upelį popierinius laiviukus, sakydavo: "Mano Mečys bus jūrininkas". Jo pranašavimai išsipildė, bet kažin ar jis šiandien džiaugtųsi jei žinotų, koks yra sunkus ir pavojingas jūrininko gyvenimas. Mano dabartinį gyvenimą praskaidrina tik praeities prisiminimai. O žinai, Irute, kas man daugiausia paguodos suteikia ir suaramina sunkiomis valandomis? Tai Šv. Raštas — Tavo dovana, kurią man idėjai kišenėn, kai atsisveikino-me uoste. Aš jį skaitau kasdien, nes jis man primena ir Tave. Jis duoda man jėgų, jis padeda nugalėti pagundas, kurių jūrininko gyvenime netrūksta, ypač kai išlipame kuriame nors uoste. Visokios begėdės mus apsupa ir nori pasipelnyti tuo, kuo gali. Be Dievo pagalbos, kurios aš rytą ir vakarą bent trumpai prašau, kartais gal būtų sunku eiti tiesiu keliu. Prisimenu tuos sekmadienių rytus, kai mudu abu eidavome į bažnyčią ir priimdavome Komuniją. Kokia Tu man tada būdava miela! Kaip toli tada būdavo mano širdis nuo visa to, kas nuodėminga. Tie malonūs prisiminimai ir dabar man duoda jėgų. Tikiuosi, kad vieną kartą vėl eisime prie altoriaus ir dovanosime vienas kitam tai, ką išlaikėme brangiausio savo sieloje. Taip, Irute, tie praeities prisiminimai ir ateities viltis mane laiko tiesų tarp visų audrų. Stengisiuosi, kad aš būčiau vertas Tavo skaisčios širdies, kad galėčiau be gėdos pažvelgti į Tavo akis."

Trečiasis laiškas buvo rašytas Prano savo buvusiam klasės draugui Stasiui:

"Ar atspėtum, mielas Stasy, apie ką aš dažniausiai galvoju? Ogi

apie tą, kurią mes kartą vadinsime mama. Ji bus mano vaikučių mama! Gal Tu juoksiesi, skaitydamas šiuos žodžius, gal šis mano laiškas Tau atrodys naivus, saldus ir vaikiškas. Tebūna ir taip. Juk pats Dievas žmogų tokį sutvėrė, jis pats mums įdiegė tuos kilnius šeimyninės meilės jausmus, tad argi apie tai galvoti galėtų būti nerimta ir vaikiška? Taip, aš dažnai galvoju apie tą, kurios dar nesu išsirinkęs, bet norėčiau išsirinkti geriausią iš geriausių. Kokia ji turėtų būti? Ar turėtų būti graži? Taip, bet jos grožis turi būti natūralus. Be galo nekenčiu visokių dažų, pudrų, kosmetikų. Nesuprantu, kaip mergaitės visa tai gali vartoti. Argi jos nesupranta, kad save padaro baidyklėmis? Ar neatsimeni, kaip visi mūsų gimnazijos berniukai juokdavosi iš Alės, kuri būdavo taip išsitempusi ir išsipudravusi, kad buvo panaši į Mauškęs gelumbių krautuvės lange stovinčius manikenus? Kaip ji vaidindavo damą ir vartydavo akis, norėdama patikti berniukams! Bet jie, kaip tyčia, nuo jos šalindavosi ir iš jos juokdavosi. Kartais šokių metu man jos būdavo gaila, ir išvesdavau ją šokti. Stengdavausi užmegzti kalbą, pakalbėti trupučiuką rimčiau, pasakyti ką nors, kas jai būtų naudinga, kas atidarytų jos akis. Bet viskas buvo veltui — jos sieloje viešpatavo tuštybių tuštybė. Kiekviena mergaitė, nors ir nebūtų Dievo apdovanota ypatingu kūnišku grožiu, tampa graži ir simpatiška, jeigu jos sieloje yra dvasinių turtų. Norėčiau, kad mano būsimoji sužieduotinė būtų rimta, tvarkinga, pamaldi. Norėčiau, kad ji labiau mėgtų namus ir bažnyčią negu kosmetikos krautuves ir šokių sales. Bėgčiau nuo tokios, kuri nenorėtų turėti daug vaikų. Prašau kasdien Dievo, kad tokią surasčiau. Aš gerb-

čiau ją ir jos skaistybę, būčiau jai kaip brolis iki tos dienos, kurią Dievas mus sujungs amžinu moterystės ryšiu."

Perskaitęs paskutinius žodžius, pažvelgiau į savo viešnią. Ji sėdėjo susimąsčiusi. Trupučiuką patylėjusi, tarė: "Bet ne visi toki." — "Taip," atsakiau, "aišku, kad ne visi, bet juk Tu pirmiau sakei, kad visi yra toki, apie kuriuos Tu kalbėjai. Aš tik norėjau įrodyti, kad ne visi toki, ne visi vienodi, yra ir gerų ir blogų. Apie blogus jau kalbėjai Tu pati, apie geruosius kalbėjo jų laiškai. Kaip visokių yra mergaičių, taip ir berniukų. Iš poros pavyzdžių negalima daryti išvados, kad visi būtų vienodi. Iš šitų laiškų, ypač iš pirmojo, pastebėjai, kad ir mergaitė daug įtakos turi berniukui. Jei berniukas su ja blogai elgiasi, kartais yra kalta ji pati.

Šia proga dar noriu priminti š. m. balandžio mėn. "L. L." numeryje (126 psl.) kitos septyniolikmetės, gyvenančios Australijoje, pasisakymą. Ji kaltino lietuvius vyrus, kad jie esą nereligingi, nerimti, girtuokliai. Dėl to pasiryžusi verčiau tekėti už australo. Į tą jos laišką atsakė lietuvis vyras, pasirašęs Br. Nemuniuko slapyvarde. Jo ilgame laiške išvedžiojama, kad daugiausia yra kaltos moterys, kad jos greičiau pamiršo lietuviybę, pradėjo garbinti Hollywoodą ir svetimas madas. Nenorėtumėm su visomis jo mintimis sutikti. Žinoma, kaip jau minėjome, yra visokių mergaičių ir visokių berniukų, vis dėlto, atrodo, kad mergaitės dar pasiliko lietuviškesnės negu berniukai. Pvz., iš šiais metais baigusių aukštesniąją lituanistikos mokyklą Čikagoje buvo devynios mergaitės ir tik vienas berniukas. Panašiai yra ir kitose šeštatėninėse mokyklose bei mūsų lietuviškose jaunimo organizacijose.

A. Gulbinsko nuotr.

B. Pakštas su jaunaisiais ansambliciais po pasisekusio pasirodymo Lietuvių Auditorijoje.

Taip rašydami, mes nenorime išteisinti mergaičių, nes žinome, kad ir jos sparčiai žengia nulietuvėjimo keliu, bet berniukų žingsnis šiuo keliu yra dar spartesnis. Religinė mūsų jaunimo praktika yra toli gražu nepakankama. Čia reikia kaltinti ir tėvus. Štai ką rašo minėtas Br. Nemuniukas:

"Šiandien, motinos dienos sekmadieny, kai visas pasaulis prisimena savo dangiškąją ir žemiškąją motiną, lietuvių parapijos bažnyčioje gegužinių pamaldų metu nebuvo nė penkiasdešimt žmonių. O šiame mieste gyvena apie 15 tūkstančių lietuvių, iš kurių du tūkstančiai tremtinių. Sutinku, kad lietuviai vyrai neina į bažnyčią, nes šiose pamaldose nemačiau nė vieno jauno vyro (senesnių buvo apie dešimt), bet taip pat nemačiau nė vienos jaunos mergaitės. Jeigu mergaitė, širdies ir jausmo kū-

rinys, neranda reikalo ateiti gegužės mėnesio sekmadienį į taip širdžiai malonias pamaldas, tai ko galime tikėtis iš vyrų? Tad gal ir už vyrų šaltumą religijai yra atsakingos moterys — jų motinos. Todėl norėčiau baigti Palau žodžiais: "Veiki pagal savo prigimtį: jei esi ugnis — sušildyk; jei esi vanduo — atgaivink; jei esi druska — apsaugok sielas nuo sugedimo."

Reikia pripažinti, kad tarp mūsų jaunimo yra daug blogo, bet yra daug ir gero. Todėl sakyti, kad visi berniukai yra blogi, arba kad visos mergaitės yra nerimtos, būtų labai klaidinga. Iš daugelio reikia stengtis išsirinkti tinkamiausią, nepulti pirmam pasitaikiusiam į glėbį, neniekininti nė vyresniųjų patarimo.

Prieš mane ant stalelio guli neseniai gautas jaunos ponios laiškas. Prieš pusantų metų ji buvo dar pa-

RŪPIMIEJI *klausimai*

AR BLOGAS ŽMOGUS GALI BŪTI GERAS AUKLĖTOJAS?

Gerbiamasis Redaktoriau,

Norėčiau paklausti, ar doriniai puolusi ir religinę praktiką paneigusi motina gali išauklėti vaiką religingu ir sveikų pažiūrų bei gero charakterio žmogumi, jeigu ji vaikui tik retkarčiais primintų religinę praktiką. Ar toks auklėjimas žodžiu, bet ne pa-

nelė. Dažnai susirašinėdavom. Savo laiškuose ji buvo atvira, viską išsipašakodavo, aprašydavo savo simpatijas, savo naujas draugystes ir klausdavo patarimo. Tie patarimai dažnai būdavo ne toki, kokių ji laukė, bet atrodo, kad nebuvo užsispyrusi ir vis dėlto jų paklausydavo. Štai jos pasakutinio laiško ištrauka:

"Aš Jums dažnai rašydavau ir visuomet gaudavau malonų atsakymą. Ne visuomet Jūsų patarimai man patikdavo. Taip, tada aš pamanydavau, kad Jūs klystate, kad nenorite manęs suprasti. Tik dabar matau, kad viskas buvo teisinga, ką man rašėte. Draugavau su vienu — Jūs patarėte už jo netekėti. Draugavau su kitu — ir nuo jo mane atkalbinėjote. Iš pradžių nebuvo man tie atsakymai malonūs, bet netrukus įsitikinau, kad tie draugai tikrai manęs nemylėjo, tik stengėsi apgaudinėti. Dabar esu ištėkėjusi. Jau pusantrų metų. Esu labai, labai laiminga. Nepaprastai myliu savo vyrą, bet gal dar labiau esu jo mylima. Draugavau su juo tik tris mėnesius. Jis man patiko iš pir-

vyzdžiu, nenuvertins galutinai religijos reikšmės žmogaus gyvenimui vaiko akyse? Ar aukščiau minėtasis auklėjimo būdas paveiktų visus kūdikius vienodai?

Maironis sako: "Į krūtinę skausmą savo liejo nežinia." O jei motinos krūtinė tik pyktis, neapykanta, egoizmas viešpatauja, kai ji prispaudžia savo kūdikį prie širdies, rodydama tik kitiems, kaip ji jį myli, arba tik šiaip dėl tam tikro malonumo, ar ir ši dvasios nuotaika, poeto žodžiais tariant, "liesis" į to kūdikio krūtinę? Man atrodo, kad kūdikis gali būti taip stipriai paveiktas motinos žiaurumo, kad jis pats taps taip pat nemažiau žiaurus už motiną. Ar tokiu

mo pamatymo. Pirmą kartą jį pamatčiau bažnyčioje. Nežinojau net ar jis lietuvis ar svetimtautis, ar vedęs ar ne, bet vis jį prisimindavau ir apie jį galvodavau. Kitą kartą jį pamatčiau šokių salėje. Buvo mergaičių teisės, ir, nugalėjus nedrąsą, išvedžiau jį šokti. Susipažiname, pakalbėjome. Buvau labai laiminga. Jis palydėjo namo. Po to pradėjome draugauti ir po trijų mėnesių susituokėme. Vienas kitą labai mylėjome. Maniau, kad po metų bus kitaip. Labai bijojau to "sausumo", kurį pastebiu kitose šeimose. Bet, dėkui Dievui, mūsų dviejų meilė nesumažėjo, ir jaučiamės laimingi."

Tokių laimingų šeimų pasitaiko ir daugiau. Jeigu rimtai rinksiesi sau gyvenimo draugą ir daugiau dėmesio kreipsi ne į išorinius dalykus, bet į žmogaus vidų, moterystė nebus tokia didelė rizika, kaip kartais yra manoma. Tikrai ne visi yra vienodi, ne visi blogi. Tarp pelų visuomet yra ir grūdų, tik reikia mokėti juos išsijoti ir išrinkti.

J. Vaišnys, S. J.

otveju vaikas yra atsakingas už savo blogą elgesį?

"L. L." skaitytoja

Mieloji "L. L." skaitytoja,

Vaiko auklėjimas yra toks jautrus ir trapus dalykas, kad kartais visai maža smulkmena jį pakreipia viena ar kita kryptimi. Todėl jau iš anksto spręsti ir tvirtinti, kad religinga motina gerai išauklės kūdikį, o nereligingai blogai, būtų per drąsu. Yra nemaža pavyzdžių, kur nereligingų tėvų vaikai užauga labai pamaldūs, o religingų tėvų — visai atšalę nuo tikėjimo. Tai gali priklausyti nuo įvairiausių priežasčių.

Kartais vaikai gauna teisingus gyvenimo principus iš kitų asmenų: giminių, draugų, mokytojų, nors tėvai ir nebūtų tų principų jiems įkvėpę. Kartais tėvai, nors patys ir labai atšalę religijoje arba priklausę visai kitam tikėjimui, stengiasi savo vaikus išauklėti religingais ir pamaldžiais žmonėmis, nes jie supranta religijos reikšmę, nors patys dėl kokių nors tik jiems patiems žinomų priežasčių ir negyvena pagal religijos reikalavimus. Aišku, tokiems tėvams auklėjimo darbas yra labai sunkus, nes visuomet yra ir bus teisingas pasakymas, kad žodžiai sujudina, bet pavyzdžiai patraukia. Jei tėvai savo pavyzdžiu nepatvirtins vaikams sakomų žodžių ir skelbiamų tiesų, dažniausiai vaikai tų žodžių ir neklausys. Bet išimčių yra visuomet.

Tačiau jei tėvas ar motina tik retkarčiais, užėjus tam tikrai nuotaikai, vaikams primins religiją, jų žodžiai vaikams didelės reikšmės neturės. Reikia nuolat vaikui skiepyti gyvenimo ir tikėjimo principus.

Taip pat gal nėra visiškai teisingas kai kurių filosofų pasakymas, kad kūdikio siela yra "tabula rasa — švari lenta", joje nieko nėra parašy-

ta, todėl ką pats įrašysi, tas ir pasiliks. Dalinai tai yra teisinga — vaiko sielai tie pirmieji "įrašymai" turi didelės reikšmės, bet kiekvienas vaikas savo sieloje jau turi ką nors įrašyta, gimstant atsinešta, paveldėta iš tėvų. Todėl ir tas pats auklėjimas gal ne kiekvienam vaikui darys tą pačią įtaką.

Taigi, ir motinos pyktis ar kitos aistros, Maironio žodžiais tariant, gali įsilieti į vaiko krūtinę. Asmenys, kurie su vaiku daugiau bendrauja, be abejo, turi daug įtakos į visą jo gyvenimą. Kiekvienas žmogus turi laisvą valią, todėl už savo veiksmus yra pats atsakingas, bet tą atsakomybę gali labai sumažinti įvairios aplinkybės, ne paskutinėje vietoje ir blogas tėvų auklėjimas.

APIE IŠPAŽINTĮ

Gerbiamasis Redaktoriau,

Norėčiau paklausti, ar tam tikrose aplinkybėse galima atlikti išpažintį raštu, nes kartais yra neįmanoma pas vietinius dvasiškius ją atlikti asmeniškai prie klausyklos.

Atliekant išpažintį, kaip jau žinoma, reikia gailėtis už savo nuodėmes ir stengtis susitaikyti ne tik su Dievu, bet ir su artimaisiais bei kitais žmonėmis, kuriuos įžeidėme arba su kuriais pykstamės. Bet kaip daryti tuo atveju, jei esi su kitu susipykęs visai ne iš savo kaltės? Jei atsiprašysi — jis pamanyš, kad mano būta kalto, o pats kelsis puikybėn. Jei neatsiprašysi — liks ir toliau tokia slegianti nuotaika ir neturėsi visiško sąžinės ramumo.

A. ir T.

Išpažintį galima atlikti tik asmeniškai, penitentas ir nuodėmklausis turi būti toje pačioje vietoje, todėl nei laišku nei telefonu negalima atlikti

A. Gulbinsko nuotr.

Jaunosios moksleivių ansamblio kanklininkės.

išpažinties. Galima būtų laišku arba telefonu pranešti kunigui savo nuodėmės, bet pats nuodėmių atleidimas — išrišimas galės būti duotas tik tada, kai penitentas asmeniškai bus prie nuodėmklausio. Raštu atlikti išpažintį galima ta prasme, kad jei nepatogu apie savo nuodėmės kalbėti, galima jas surašyti ir paduoti kunigui; kunigas, jas perskaitęs, duos išrišimą čia pat esančiam penitentui.

Žinoma, kartais gali būti tokių priežasčių, dėl kurių nepatogu eiti išpažinties pas pažįstamą kunigą. Tokiu atveju reikia pasirinkti kitą. Tačiau žmonės kartais per daug jaudinasi dėl smulkmenų. Kunigui, išklausiuiam tūkstančius įvairiausių išpažinčių, net ir didžiausios žmonių nuodėmės nedaro jokio ypatingo įspūdžio. Jis džiaugiasi ir tuos žmones gerbia, kurie drąsiai ir atvirai išpažįsta savo nuodėmes.

Norint turėti visiškai ramią sąžinę, reikia stengtis susitaikyti su visais žmonėmis, su kuriais pykstamasi. Iš dviejų susipykusių žmonių dažniausiai kiekvienas mano, kad jis yra teisus, kad kaltas yra tik kitas. Jeigu tikrai žinotum, kad kaltas esi tu, tai turėtum pareigą pats atsiprašyti. Jeigu manai, kad yra kitas kaltas, o tas neateina tavęs atsiprašyti, vis tiek reikėtų stengtis kaip nors išsiaiškinti ir susitaikyti. Jeigu tu esi visiškai nekaltas, už ką jį atsiprašysi? Nebūtinai reikia to atsiprašymo, užtenka kaip nors pradėti su juo kalbą ir įvykusius nesusipratimus likviduoti. Jei tu iš savo pusės padarei viską, ką galėjai, bet kitas nenori su tavim kalbėti ir taikytis, tu esi nekaltas, todėl gali turėti visiškai ramią sąžinę, nors ir bus šiek tiek nemalonu, kad nepasisekė su tuo žmogum susitaikyti.

Redaktorius

ARTURO TOSCANINI PASITRAUKĖ

Didžiausias ir garsiausias pasaulyje orkestro dirigentas Arturo Toscanini, sulaukęs 87 metų amžiaus, iš savo pareigų pasitraukė, galutinai atsisveikindamas su dirigento lazdele. Paskutiniu laiku jis dirigavo New Yorko N.B.C. orkestrui, sudarytam iš geriausių pasaulyje muzikų. Tai buvo ne tik Jungtinių Amerikos Valstybių, bet ir viso muzikos pasaulio pasididžiavimas. Tokiam orkestrui tegalėjo vadovauti nemirtingasis Toscanini.

Kas jį privertė padaryti šitą žingsnį? Vienintelė priežastis — amžius. Daugeliui tai buvo visiškai nelaukta, tai buvo didžiausia staigmena. Dar pernai jis dirigavo Milano "Skaloje", ir ekspertai sakė, jog Toscanini atrodė pilnoje formoje, buvo energingas, genijus kaip visuomet. Bet yra ir kitokių balsų iš Italijos. Kai kurie sako, kad Toscanini susilaukė tiek ovacijų tik dėl to, kad jis Toscanini. Visi jį vertina ir dievina tik dėl praeities. Dabar esą ir daugiau muzikų, kurie gali diriguoti neblogiau už Toscanini.

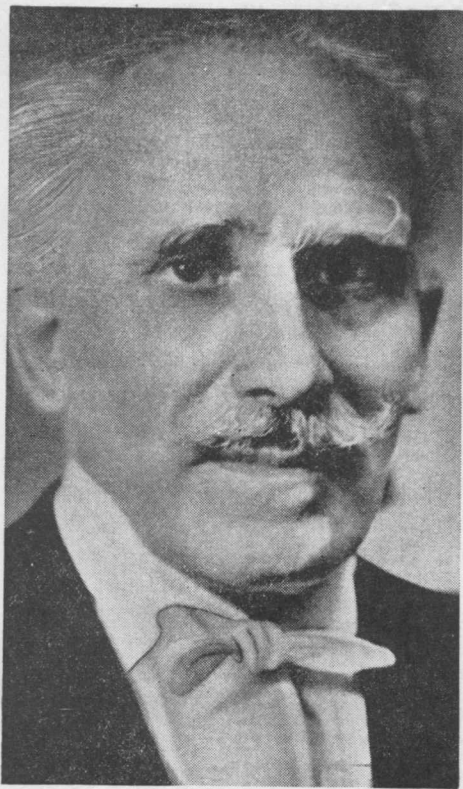
Kaip ten bebūtų, negalima sakyti, kad jo žvaigždė jau būtų nusileidusi. Bet Toscanini ir nenori, kad ji nusileistų. Nors jis gali be jokio priekaišto vadovauti geriausiems orkestrams ir nedaryti gėdos savo praeičiai, vis dėlto jis supranta, ką reiškia 87 metai amžiaus. Jeigu jo žvaigždė dar ir nesileidžia, tai tuoj turės leistis. Taip pat ir pats Toscanini mano, kad jo daugai muzikai ir publika jį tebever-

tina tik dėl praeities. Mano, kad jam kelia didžiausias ovacijas tik iš pagarbos. Jis taip pat gerbia muziką ir publiką, todėl ir pasitraukė, niekeno neverčiamas, niekeno nepatariamais, pats savo noru. Jis nenori, kad jo senas amžius pakenktų muzikai, jis nenori apvilti taip jį garbinančios publikos. Taip, Toscanini buvo šviesi žvaigždė muzikos pasaulyje. Tokia ji ir pasiliko.

EINSTEINĄ GRAUŽIA SĄŽINĖ

Šiais metais žymiausias mūsų laikų mokslininkas Albertas Einstein atšventė 75 metų savo amžiaus jubiliejų. Šia proga telegramos ir laiškai plaukė iš visų pasaulio šalių. Visi jį garbino, juo didžiavosi, jį lygino su Koperniku, Galilejumi, Niutonu. Bet Einsteino nepradžiugino šitie komplimentai. Jau kelinti metai jis atrodo nenormalus, nuliūdęs, nepatekintas savo išradimais. Jei galėtų, jis juos visus sunaikintų. Savo išradimais jis norėjo žmonijai padėti, bet dabar mato, kad pakenkė. Pirmą kartą jis pajuto sąžinės graužimą 1945 m. rugpjūčio 15 d., kai atominė bomba Hirošimą pavertė pelenų krūva. Visi dabartiniai atominiai bandymai jo nedžiugina, bet vien tik slegia, kad jo mokslas, jo fizikos ir matematikos išradimai yra naudojami didžiausioms žmonijos žudynėms.

Eisteinas buvo Berlyno universiteto profesorius, kai savo išradimais padėjo pagrindus atominiam mokslui. Hitleris ruošėsi tada užkariauti pasaulį. Eisteinas jam galėjo būti pirmos svarbos įrankis. Bet kaip likimas yra sarkastiškas! Hitleris paskelbė kovą prieš žydus, kaip žemesnę prūsų nevertą rasę. Eisteinas turėjo laimės ar nelaimės gimti žydu. Vokietijoje jam nebuvo vietos. Pabėgo į Ameriką. Pabėgo su savo mokslu, su

Arturo Toscanini

savo matematikos formulėmis, kuriomis pasinaudojo amerikiečiai ir greičiau už vokiečius pasigamino atominę bombą. Žydas Einšteinas savo mokslu nugalėjo ir pražudė didžiausią pasaulyje žydų žudiką Hitlerį...

Dėl to Einšteinas turėtų didžiulis ir džiaugtis, bet jo žvilgsnis nesustoja prie Hitlerio. Jis įvisaizduoja, ką ateityje gali padaryti atominės ir vandens bombos. Jos gali pražudyti pasaulį. Tad teisingai senelis nuliūdęs. Visai suprantama, kad jis nekenčia savo išradimų.

HOLLYWOODO TIKĖJIMAS

Hollywoodas buvo ir yra laikomas nuodėmių, orgijų, ištvirkimo centru. Gal iš tikrųjų ne taip jau ten yra bloga, kaip žmonės mano. Ypač pasku-

tinii laiku ten pastebimas gana ryškus religinis atgimimas. Yra įsisteigusios tarp artistų ir kitų tarnautojų įvairios daugiausia protestantiškos draugijos, kurių tikslas daugiau domėtis Šv. Raštu ir religiniu gyvenimu. Tarp aktyviųjų tų draugijų narių yra Jane Russell, Beryl Davis, Rhonda Fleming, Connie Haines ir kitos įvairaus didumo žvaigždės.

Dar neseniai dvi Hollywoodo gražuolės, Colleen Townsend ir Penny Edwards, atsisakė artistiškos karjeros ir pasišventė religiniam gyvenimui protestantiškose sektose. Tarp žydų religijos uolesnių veikėjų galima paminėti Eddie Cantor, Jack Benny ir Dore Schary.

Tarp katalikų religiniam veikimui gal daugiausia pasižymi artistė Irene Dunne ir June Haver, kuri buvo įstojusi net į vienuolyną, bet ištyrė, kad neturinti pašaukimo. Grįžo vėl į Hollywoodą ir pasiliko toliau uoliai praktikuojanti katalikė.

Įdomu, kokia yra tokio religinio atgimimo priežastis. Yra sunku suprasti žmogaus sielos gelmes, bet manoma, kad artistus privertė daugiau pagalvoti ir susimąstyti paskutiniai kurai ir ypač atominė bomba. Gal niekados kiekvienas žmogus ir visa žmonija nebuvo tokiam pavojui prarasti gyvybę, kaip dabar. Kiekvieno žmogaus sieloje yra dievybės ir amžinybės ilgėjimasis. Kartais šie jausmai būna užslopinti įvairiausių žemiškų rūpesčių ir aistrų, bet laikas nuo laiko jie vis dėlto prasiveržia ir verčia žmogų pasirūpinti savo amžina ateitimi.

J. Vaisnys, S. J.

Kas sugriaua svetimą dangų, tas sau pasistato pragarą. Toks jau yra nematomas teisingumo įstatymas žemėje.

Stelzhammer

IŠ FILMU PASAULIO

HEIDI

Labai gražus filmas jaunimui, bet taip pat ir suaugusiems. Vaizduojamas mažos mergaitės gyvenimas Alpių kalnuose. Nors kalnų gyvenimas atrodo gana nuobodus, bet Heidi neturi kada nuobodžiauti. Kalnų didumas, gėlių gausumas ją pilnai patenkina.

Filme parodoma, kaip teta apgaulingu būdu išveža Heidi į Frankfurtą ir ten pristato ją turtingai šeimai draugauti su jų sergančia dukrele Klara. Labai gražiai atvaizduojamos mergaitės pastangos ir ilgesys pamatyti kalnus. Savo švelnumu ir paprastumu ji visus patraukia, o savo pasakojimais ir dainomis ji visiems atvaizduoja kalnų grožį. Jos draugystėje ir Klara pasveiksta. Ji nori kartu su Heidi vykti į Alpes ir ten pagyventi. Bet dabar suserga Heidi. Ji naktimis sapnuoja kalnus ir net per miegą vaikščioja. Doktorui patarus, ji išleidžiama atgal į Alpes, kur toliau tęsia savo gyvenimą su seneliu. Filmuota Šveicarijoje, todėl patiekti labai gražūs ir natūralūs Alpių vaizdai. Pagrindinę rolę vaidina aštuonių metų šveicarietė Elsbeth Sigmund.

RIVER OF NO RETURN

Lengvo turinio filmas, pilnas meilės ir kelionės nuotykių. Pagrindiniai artistai yra Marilyn Monroe ir Robert Mitchum. Gangsteris su meiluže užkliūva į ramaus ūkininko sodybą. Jis pavagia vienintelį ūkininko arklių ir šautuvą, palieka savo meilužę ir pabėga. Ūkininkas, jo sūnus ir pasilikusi mergaitė, norėdami pabėgti nuo

pradėjusių karą indėnų, plaukia upe, kurią indėnai vadino "River of no Return". Nors pradžioje jiems buvo maža vilties pasiekti tikslą, bet vis dėlto pasiseka. Gražiai parodyta jų kelionė su įdomiais nuotykiiais ir puikiais vaizdais. Užbaiga laiminga. Gangsteris nušaukiamas, o jau kelionėje prasidėjusi meilė juos sugrąžina atgal. Nors Marilyn Monroe atlieka geros mergaitės vaidmenį, bet pasi- taiko scenų, kurias tik Marilyn ir gali užpildyti.

CARNIVAL STORY

Filmas gražus ir vertas suaugusiems pamatyti. Filmuota Vokietijoje. Pagrindiniai artistai: Anne Baxter ir Steve Cochran. Tema — amerikiečių cirkas Vokietijoje. Atvaizduojamas vokiečių, patekusios į amerikiečių cirką, gyvenimas. Pradžioje ji plauna lėkštes, bet paskui išmoksta akrobatikos ir labai išgarsėja. Įvelti įvairūs žmonių tipai ir parodomos mergaitės pastangos surasti tiesų kelią gyvenime ir meilėje. Viskas vyksta labai realiai ir po smarkių įtempimų tiesa laimi.

DANGEROUS MISSION

Amerikoje mėgiamas kriminalinio tipo filmas. Piper Laurie, vaidinanti jauną restorano kasininkę, netikėtai pamato žmogžudystę. Ji pabėga ir pasislepia, bet žmogžudys, bijodamas, kad mergaitė gali prieš jį liudyti, siunčia savo draugą žudiką, kad mergaitę surastų ir nužudytų. Čia ryškiai parodoma banditų žiauri galvosena: nužudei vieną, žudyk ir toliau, kad tik išsisuktum. Vyrąja vien

pinigas: nei širdies, nei jokio žmoniškumo.

Spalvotas filmas, fotografuotas National Park distrikte. Vaizdai labai gražūs. Artistų vaidyba gera, vedamoji mintis pamokanti: nekask kitam duobės, nes pats įpuls. Taip ir žudikas įkrinta į kalnų prarają ir žūsta, o mergaitę išgelbsti policijos agentas (Victor Mature).

EXECUTIVE SUITE

Nors filmas nespalvotas ir nėra gražių vaizdų, nors visas veiksmas sutrauktas į kelias trumpas kasdieninio gyvenimo scenas, vis dėlto reikia pasakyti, kad tai yra vienas geriausių šiuo metu einančių filmų. Jo vertę sudaro labai geri artistai: Barbara Stanwyck, Shelley Winters, June Allyson, William Holden, Frederic March, Walter Pigeon, Paul Douglas. Visų vaidyba puiki. Atrodo, lyg pats tame filme dalyvautum. Turinys gana įdomus ir pamokantis, bet drauge labai sunkus ir reikalaujantis nervų įtempimo.

Mirus kompanijos prezidentui, kyla smarkūs ginčai, kam atsisėsti į jo kėdę. Į jo vietą pretenduojąs vice Prezidentas ieško sau draugų saktu būdu. Jo pagrindinis tikslas yra pinigai, o kompanijos gerovė ir prekių vertė visai bereikšmiai dalykai. Tai mažas kasdieninis žmogelis, trokštąs garbės ir turto. Šie dalykai jam ir pasioja kelią. Negavus pakankamo balsų skaičiaus, rinkimai pradedami iš naujo. Čia iškyla jaunas architektas, kuris vienbalsiai išrenkamas į prezidentus, nes pasako gražią kalbą, kurioje pabrėžia, kad pinigai nėra viskas. Jis siūlo gaminti prekes, ant kurių nebūtų gėda uždėti savo vardo. Jo kalba taip visus paveikia, kad net ir konkurentas nedrįsta priešintis.

Filmas yra naudingas pamatyti, nes parodo gyvenimo ir darbo reikšmę, iškelia idealą ir atskiria jį nuo pinigų. Pinigas tegali būti tik priemonė, bet jokia būdu ne tikslas.

SHARK RIVER

Filmui siužetas paimtas iš Civilinio Karo laikų. Vaizduojamas dviejų brolių gyvenimas. Vyresnysis pasitenkina skurdžiu gyvenimu, atsisakymas geresnių rūbų ir dažnai net maišto, kad tik galėtų prikelti iš griuvėsių senus namus ir nualintą ūkį. Jis augina vaismedžius ir tvirtai tiki, kad sunkus darbas duos gerų vaisių. Jaunesnysis, nužudęs žmogų ir vejamas policijos, bėga į Kubą. Drauge ištempia ir brolių, kuris padeda jam pabėgti. Su jais keliauja jaunas kubietis. Jis užkrečia jaunesnįjį brolių turtų ir lengvo gyvenimo liga. Juos užpuola indėnai. Vargdami ir keikdamiesi, jie prisiglaudžia prie miškuose gyvenančių moterų, kurios su indėnais sugyvena ir net užsiima bizniu. Jaunesnysis brolis nušauna indėną. Jie vėl turi bėgti ir slėptis. Jaunesnysis miršta, o vyresnysis pasilieka ir išsimyli jį išgelbėjusią moterį.

Filmas spalvotas, filmuotas Floridoje, įdomus džiunglių gamta ir miško gyventojais. Steve Cochran ir Carole Mathews, pagrindiniai artistai, gerai vaidina. Filmo mintis — tiesos laimėjimas. Trokštąs gero ir tiesos brolis laimėjo gyvenimą ir sukūrė šeimą, o žmogžudys rado užpelnytą bausmę. Jį pražudė pinigų ir lengvo gyvenimo troškimas.

R. ir Z.

Kai tu išvydai šį pasaulį — verkei, o kiti linksminosi. Gyvenk taip, kad, paliekant šį pasaulį, kiti verktų, o tu linksmintumeis.

Schiller

ISTORINĖS MEDŽIAGOS RINKIMO SEPTYNERIŲ METŲ DARBO VAISIAI

Kai 1946 metais buvo pradėtas istorinės medžiagos rinkimo darbas, tai pirmasis dalykas buvo gautas tų pačių metų paskutinę dieną. Taigi, 1953 m. gruodžio mėn. 31 d. suėjo septyneri metai, kai pluoštas po pluošto, siuntinys po siuntinio augina Pasaulio Lietuvių Archyvą. Per tą laiką gauta: 133,873 lapai archyvinės medžiagos (mokyklų ir organizacijų protokolai, istorijos ir kronikos, mokslo dokumentų dublikatai ir kt.); 1,313 knygų, 12,382 egz. periodikos; 2,761 kitų dalykų (vėliavų, antspaudų ir šampų, žemėlapių, medalių, ženklelių, plokštelių, paveikslų, fotografijų, šarfų ir kt.). Viso 150,329 dalykai. Turima istorinė medžiaga jau netelpa dvylikoje spintų ir dviejose didelėse dėžėse. Kad būtų aišku, kaip Pasaulio Lietuvių Archyvas auga, užtenka pažymėti, kad per 1953 metus archyvo turis paaugo penkiomis spintomis ir dviem didėlėmis dėžėmis. Ateity medžiagos plaukimas dar labiau padidės, nes beveik visuose lietuvių gyvenamuose kraštuose veikia PLA įgaliotiniai, kurie talkininkų pagalba pasieks ne tik organizuotus vienetus, bet ir pavienius tautiečius.

Archyvinę, bibliografinę ir muziejinę medžiagą prašome siųsti šiuo adresu:

Pasaulio Lietuvių Archyvas,

2601 W. Marquette Rd.,

Chicago 29, Illinois, U.S.A.

Vincentas Liulevičius,

PLA Direktorius

"LAIŠKAI LIETUVIAMS"
5541 S. Paulina St.
Chicago 36, Illinois

Lesevicius, Mr. Juozas
4126 So. Rockwell St.
Chicago 32, Ill.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Kun. Pranas Gavėnas, S. D. B. JAUNOJO GALIŪNO KE-
LIU. Pal. Domininko Savio gyvenimo bruožai. Išleista ir spaus-
dinta Italijoje 1952 m. Dekoracijos ir meninė priežiūra V. Alek-
sandravičiaus, S. D. B. 160 psl., kieti viršeliai.

A. Rinkūnas. KREGŽDUTĖ. II dalis. Skaitymai, aplinkos ir
tėvynės pažinimas. Vadovėlis gausiai iliustruotas T. Valiaus
piešiniais ir Lietuvos vaizdais ir specialiai parengtas pagal
naujausias JAV ir Kanados liet. mokyklų programas. 184 psl.,
kaina \$2.75. Vadovėlis taikomas lietuvių mokykloms, tinka
kaip skaitymų knyga aukštesniems pradžios mokyklos sky-
riams. Užsisakyti galima šiuo adresu: K. Mockus, 649 E.
Fourth St., So. Boston, Mass.

Paulius Jurkus. PAVASARIS PRIE VARDUVOS. Pasako-
jimai. Išleido Liet. Knygos Klubas, 2334 So. Oakley Ave.,
Chicago 8, Ill. Iliustracijos R. Viesulo. 175 psl., kaina \$2.50.

Alfonsas Nyka-Niliūnas. ORFĖJAUS MEDIS. Eilėraščiai,
laimėję "Aidų" literatūros premiją. Viršelis ir vinjetės Kazio
Janulio. Išleido Vytautas Saulius. Antroji laida. 128 psl., kai-
na \$3.